46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 346 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒՆԻՍ 1/14 ՇԱԲԱԹ 7 ՐԷՊԻԼ ԷՎԷԼ. 1 ՅՈՒՆԻՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալաթ Ալի ճամբէսի, 38
մի՛ագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیتهدر
اداره‌خانه: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան վեցամսեայ
Պոլսոյ համար 80 ղ. 50 ղ.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

„ՇԷՐՊԷԹՃԻ"Ն

Արդարութեան պաշտօնատունը իր պատկառելի երեւոյթով ու գեղակերտ հակայ շէնքով բարձրացած է ճամկաղ ընդարձակ հրապարակի մը զոր ոչէն ձախէն կ'եզերեն գեղարուեստական սքանչելի հրաշալիքներ։ Աջ կողմի վրայ վեհապանծ կը փայլի Սուլթան Ահմէտի Սէլէթիի մզկիթը իր ամբողջ փառքով ու վսեմութեամբ։ Հոթը փարէները, գէղ գէղի երբեակ բակերը, փնտռտող մահկանէ նրբանցքները, խրմարեայ ընդարձակ աւազանները, ակնախտիզ դրուագները, նրբաքանդակ խոյակներն ու հիացում ազդող գեղարուեստական ցոլացումները, Օսմ. նարտարապետութեան ճշմարիտ էլեր-ը կը հռչակեն այս սրբավայրը որուն ամէն մասերուն մէջ հասարակ քարէ աւելի գունագեղ, թանկագին մարմարիոնն է որ աչքի կը զարնէ։ Իսկ հրապարակին ձախ կողմը՝ գեղարուեստական աշխարհին ամէնէն թանկագին, ամէնէն նուիրական, ամէնէն կարկառուն յիշատակարանն է որ կանգուն կը կենայ, Այա Սօֆիայի մզկիթը, որուն գմբեթին հմայքը միայն բաւական եղած է աշխարհի ամէն մասերէն գեղարուեստասէրներ հրաւիրելու իր շուրջ, օրերով հիացանչ դիտելու համար հնօրեայ ճարտարապետութեան անհասանելի գաղտնիքը։

Հրապարակը որ կ'երկարի, ընդարձակ դաշտ մը աւելի լայն տարածութեամբ հետզհետէ կը ցուցադրէ Վիլհէլմի նորակառոյց շքեղ աղբիւրը, խառնուրդ մը արեւմտեան ու արեւելեան ճաշակի. Հազարաւոր Պարտէզը իր կանանչ բուսականութեամբ։ Տիքիլի Թաշը՝ անեղծ սեպագիրներով. ոչնչէն օջէ և հուսկ ուրեմն Ենիչէրիներու ցուցավայրը՝ որուն կից է նաեւ երկրագործական նախարարութեան հոյակապ պաշտօնատունը։

Գրելէ, կարդալէ, աշխատելէ յոգնած, դադրած՝ թուրք պաշտօնակիցի մը հետ որ փաղտիմ բարեկամ մ'է, մերթ ընդ մերթ կ'երթանք Սուլթան Ահմէտի հրապարակը հոն վայելելու համար քաղքրութիւնը այս ամէն գեղարուեստական ցուցադրութիւններուն որոնք սիրաը կ'ուռեցնեն, հոգին կը վսեմացնեն ու նոր կեանք կը ներշնչեն մարդուս, բոլորովին ցրուելով աղտուտը յոգնութեան ուրթացումին։

Անցած շաբթու կրկին կատարեցինք մեր այս ուխտաւորութիւնը։ Այա Սօֆիայի հրապարակին ծառատունկերուն տակ նստանք՝ ստուերախիտ նստարանի մը վրայ, անհոգ, անգործ, դիտելով տենդոտ երթեւեկը կառքերու եւ մարդիկներու որոնք կը մըտնէին ու կ'ելլէին Արդարութեան պաշտօնատունը։

Մաքուր հագուած ծերունի մը եօթանասուն տարեկանի մօտ, ճերմակ մօրուքով, համակրելի դէմքով ու սրբատաշարժ շարժուձեւերով, օշարակ կը ծախէր։ Զուր տեղ կը հնչեցնէր իր խոպոտ մարած ձայնը, ոչ ոք ուշադրութիւն կը դարձնէր իրեն։ Երիտասարդ օշարակավաճառներ՝ աչխոյժ ու դիւրաշարժ, օժտուած արոյրէ փայլուն անօթներով ու շողշողուն, հրապուրիչ առաւելութիւններով ամէն կողմ կը վազէին կը վազվռտէին, շարունակ գոլեսաը կարդալով իրենց օշարակին, մեր ծերուկը դեռ չլսած՝ իրենք կը պատասխանէին յաճախորդներու կոչին, անգործութեան դատապարտելով տարիներու բեռան տակ ընկճած իրենց այս արհեստակիցը։

—Սա ծերուկէն օշարակ մը խմենք ըլլ։

—Խմենք պատասխանեց ընկերս ալ, որ ոչ նուազ ուշադիր էր խեղճ մարդուն յուսահատ կացութեան։

Պարակը առիթ բանելով մտերմացանք մարդուն հետ, և ընկերս սկսաւ փափկութեամբ հարցումներ ուղղել անոր։

—Իրաւ է որ շատ ընտիր օշարակ պատրաստած էք, ըսաւ մարդուն արժանապատուութիւնը գգուելու համար, մանաւանդ ընդհանուր մաքրութիւնը որ կը փայլի թէ՛ ձեր անձին և թէ անօթներուն վրայ, գնահատելի առաւելութիւն մ'է։

—Ա՛խ զաւա՛կս, պատասխանեց մարդը, կը կարծես որ միշտ չերէկեցել եղած եմ ես։ և խոր հառաչ մը քաշեց։

Ծերուկին այս հակիրճ խօսքերը մեր երկուքին ալ հետաքրքրութիւնը շարժեցին, և ընկերս որ միշտ նոր նիւթ կը փնտռէր գրելու, առիթէն օգտուելու դիտումով,

—Ցայսմի է թէ, չերէկեցել եղած չէք միշտ, յարեց, արդէն ձեր պատկառելի դէմքն ու շարժուձեւերն ալ՝ օր տեսած մարդու երեւոյթը կ'ընծայեն ձեզ։

—Ես չէնք շնորհք վաճառական էի, յարեց ծերուկը, բանի գործի տէր։ գործերս սկսան հետզհետէ ձախորդ երթալ, տարի մը, երկու տարի, միշտ կը վնասէի։ բայց բնաւ բան չէի յայտներ դուրսէն ու այնպէս կը վարուէի, որպէս թէ դեռ դրամ կը շահիմ առաջուան պէս։ Անձնական ծախքերս, ասն ծախքերս նոյնն էին։ բայց շաներս նուազած էին ու դրամագլուխս օր աւուր կը հատնէր։ Քաղութիւնը կը պակսէր ինձ, անմիջապէս երկրորդ, երրորդ կարգի գործի մը ձեռնարկելու, մեծամասնութիւնը բոյն դրած էր ներսս և. ամէն օր կ'սպասէի որ անակնկալ յաջողութեամբ մը պիտի վերանորոգուէր գործս։ Այս պարապ յոյսերով, սին երազներով կ'անցընէի օրերս և. ամէն ամիս հաշիւ կ'ընէի թէ դրամագլուխս մնացորդ քեկորներովը որչափ ատեն կրնամ պահել դիրքս։ Պզտիկ գործ։ խանութպանութիւն կը վայելէր ինձ։ ամօթէս գեղին պիտի մտնէի այն օր ուր հասարակ արհեստաւորներու հետ խանութ բանայի ու քառասուն յիսուն ղրուշի ապրանք ծախելու համար յաճախորդներու բերան ծռէի, ջուրը վաղած տեղը անգամ մ'ալ պիտի վազէր և քիչ ատենէն պիտի վերստանայի դիրքս հրապարակին վրայ։ Ամէնէն զարմանալին այն էր որ դրամագլուխս կեցած տեղը կը մաչէր, ինչ կ'ըլլար չեմ հասկար, միշտ հաշիւս կրկնապատիկը պակսած կ'ելլար անկէ յաջորդ ամսուն։ Վերջապէս ինչ գլուխներդ ցաւցնեմ տղա՛ք, ասանկ սեւը ներս, ճերմակը դուրս ապրելով, մեծութիւն ծախելով, անակնկալներու սպասելով, իմ վաճառականութենէ վար։ Խանութպանութիւն ընելու յօժարած էի այն ատեն. բայց դրամագլուխս չէր բաւեր և մանրավաճառութիւն ընելու չափ ալ չէի կրնար պզտիկնա՝ ծանօթներու չրջանակ ունէի՝ որոնց առջեւ ամօթէս պիտի մեռնէի։ Այսպէս, ամօթ է ըսելով, հասարակաց կարծիքը հաշուելով, մինչև չերպէթ ծախելու իջայ. բայց ո՞ր է, ան ալ գնող չկայ, անդին երիտասարդներ կան. մինչև որ ես տեղս շարժիմ, անոնք կ'առնեն կը ծախեն։ Հիմա հասկցա՞ք իմ պատմութեանս դասը, եթէ գործերուս ձախողուելէն անմիջապէս ետք երկրորդ կամ երրորդ ասոիճանի գործի մը սկսէի, հիմա այս ճերմակ մորուքովս օշարակ ծախելու չէի ստիպուեր։

Ծերուկին պատմութիւնը խոր տպաւորութիւն ըրաւ մեր երկուքին ալ վրայ և որոշեցինք նոյնութեամբ հաղորդել մեր ընթերցողներուն, առանց ոչ և է խորհրդածութիւն կցելու անոր, քանի որ այս պարզ պատմութիւնը դաս մ'է ինքնին մեծամտներու և զուր յոյսերով օրօրուողներուն համար։

Յօդուածագիրներէն կը խնդրուի թուղթին միայն մէկ երեսին վրայ կարդացուելիք մեկնով գրել, տպարանական դիւրութեան համար։

ԿՆՈՋ ՀԱՍՑԷՆԵՐ

6.
ԴԻՊՈՒԱԾ

Ինկած էին։

Դէպի տիրմ և դէպի փուչ անկումներ կան։ Առաջինէն (պոռնիկինը), Աստուած մի՛ արասցէ, ոչ մէկ կերպով հնար է մաքրուիլ. երկրորդէն (չքաւորինը), որպէս զի պրծի մարդ, ուրիշ ճար չի կայ, սպասելու է բախտին աղօր մէկ քմահաճոյքին։ Իրենցը այս վերջինէն էր։ Այդ քմահաճոյքը չուշացաւ. ծերուկ, անորդի և հարուստ հօրեղբայրը մեռաւ։ Անոր մահէն աւելի մեծ առաքինութիւն կարելի չէր երեւակայել այս ընտանիքին համար։

Մէկ հարիւրին էր Հոռոմ, աչուըներնուն լուսը. ժառանգութեան տիրանալէ յետոյ ալ ինքնոր վարուելնին չը գիտցան։ Իրենց անփառունակ, անշուք աղջիկը՝ քիթէն բռնէ մինչեւ ոտքին մատը կերպարանափոխ ըրին. Հոռոմը ոտներին կը բուբեր, Էկլանթինի դարձուցին, Զըքսալը՝ ծնունդավայրնին՝ Ջիթիկ տեղ մը էր, Բերա կրուեցան. աղջիկը հայու դպրոց կ'երթար, high փոտի սկսեց. աւելցուցէք ասոնց վրայ տունը դաշնակի դաս, իրիկուները կառքով պտոյտ և հրապարակին վրայ այն փողփողուն տարաձայնութիւնը որ, խօսք չէ, շողո՞ք կը քաղէ անկուտի երիտասարդներու բերնէն. — «Դրամատիտ, հազար օսկի նէթօ...»։

Շփանալը, խեղդպնալը և ծեքծեքիլը բնական բաներ էին՝ գալու Էկլանթինի վրայ ընաքեռելու համար. ու ծնողքը «վերջէն տեսնող»ի այս յղութեան մէջ քոքռա քոքռա կու գային, երբոր զինքը հետ առած պտրելի մը ելլային։

Էկլան «եկած հասած» էր, քսանը ո՛ւր որ է՝ մտնելու վրայ. աւիւնոտ, բոցեղէն տարիք, որ ատեն Իդեալիզմը իր էն՝ վրթկած շրջանները սկսած է ընել վերամարթին տակ։ Մանչերէն՝ դարպասող՝ գլխուն մազէն շատ ունէր. իր սեւէն նախանձորդ, տարակո՞յս կար ատոր։

* * *

Այս չփոյթ ու երջանիկ կեանքը, որ թիթեռնիկի թռչտումներ ունէր լոկ, օրին մէկը գնաց թառիլ վերջապէս ծաղիկի մը բաժակին, ու փակաւ, մնաց հոն։ Ծաղի՛կ իրաւ ալ Դեղամը որուն հանդիպեր էր կղզի, կիրակնօրեայ բացառիկ ժամանցի մը պահուն, երբ էշով զառիվերը կը մագլցէին եղեւինեներու անտառին մէջէն։

Մ՚ոչափ ալ պարզ էր արկածը, անբնաբերս, անկնճիռ։ Օրիորդին ոտքը ասպանդակէն զատուեր էր պահ մը, իրանը համբուրելու վրայ հաւասարակշռութիւնը կորսնցուցած, ու նո՛յն ժամայն երիտասարդը իր օժանդակութիւնը փութացուցած։ Էկլանի մարմինը մասամբ տղուն վրայ փլած էր. հոգեկա՛ն վայրկեան։ Ասիկա բաւական եղաւ, որպէս զի երկուսաւեք խռովէին անոնք և զիրար յոգեւոր ամբոխ դիտէին։ Սանկ ու նանկ ազուր քիթին չի տանող աղջիկը հոնա՞ էր այս անգամ, որովհետեւ հաւնիլը այն բուռն, յանկարծակի զգացումն է որ սիրոյ խռովքը իր հետ կը քաշկռտէ կը բերէ։

Ահաւասիկ հանդիպում մը որ մագնէսի պէս իրար զոդած էր երկու անծանօթներ։ Ու կարգուած էին, ուրիշ բառով, Քերթուածը Արձակի՝ վերածած էին։

Պիտի տեսնենք եւաքէն աղէտալիութիւնը այս հանդիպումին, և տրամագիր մարի՛ն ալ այն համակրանքին որուն խանդավառ՝ տեսած էինք բռնկիլը։

Գրագիր էր Դեղամ. իր հասարակօրէն ցամաք պաշտօնին մէջ չուտով խեղճուտ եղած էր տխուր անտուգութեանը իր գալիք կեանքին։ Ի՞նչ էր ըլլալիքը երբոր տարիքը առնէր, վաճառական, որչա՞փ հեռու բան. Նորէն գրագի՞ր պիտի մնար, բայց ո՞վ կ'երաշխաւորէր իր ձեռքին յաւիտենապէս առոյգ չարժիլը։ Որքան որ դէպի գորշութիւնը բեկբեկելով։ Իր նախկին ապագայ այս հայեացքը զինքը յուսահատ էր ըրած, ամուսնութիւնը սակայն եկած էր թոթվել զինքը իր տխատանքէն ու իր երեւակայութիւնը խայտացընել գիւթական հեռանկարով մը. հապա՝, չէ՞ մի որ հարուստ էր հիմայ։ Նոր բան մը չէ ըսելիքս, բայց ճի՛շդ բան մըն է. — Դրամին դերը ո՛չ մէկ բանի հետ կրնայ համեմատութեան գալ։

* * *

Ամէն անհատ մտամփոփում մը ունեցած է անպատճառ սա ահաւոր բառին հանդէպ, Դիպուած։ Եւ որչափ ալ ջանանք սկեպտիկ ձեւանալ և ականջ չի կախել ճակատագրային երեւոյթներու, օր մը չէ օր մը առիթը ներկայանայ պիտի մեր հաւատքը խախտելու համար։

Այսպէս դիպուածն էր որ զիրենք դէմ դիմաց հանեց, ու Գեղամ մտատիպարին հասած նկատեց ինքզինքը, ապագային անդորր կեանք մը։ Ամէն մէկ. երկրորդը տարօրինակ է քիչ մը. պատմիմ, տեսէք։

Օր մը գլխու սաստիկ ցաւ մը ստիպեց զինքը ցորեկուընէ տուն դառնալու։ Ոչ ոք կար տունը։ Զով տեղ մը, բաց օդին ինքզինքը յանձնելը դեղէն օգտակար սեպեց, ու քայլերը չիտեց դէպ ի Բերթի Շան։

Պարէզին մէջ, ձախ դառնալուն, ճիշդ այն ծառին տակ ուր կիրակի օր իրենք երկուքը նստած էին, հիմայ ուրիշ մը կը տեսնէր Գեղամ, ... կնկանը հետ քով քովի, չբսելու համար քիթ քիթի։

Ըսէք լեմ, տակիկ Դիպուածը չէր, հապա ի՞նչ էր։ Սատանան ուղած էր որ գլուխը ցաւի և գործը ձգէ. բնաւ դէր տուն տուած էր իրեն՝ այլուր դիմելու տեղ չիտա՛կ հոգ երթալ։ Երկուքին ալ, —սատանային ու բնազդին,— դիւրին է հաւատալ, բայց ո՛չ այս պարագային։

Վերջը, բոլոր այս կերպ բաներու ենթադրելի սովորականութեամբը վերջին պէս տխուր է։ Գեղամ չի տարաւ Էկլանթինի արարքը. նոր հարս նոր փեսայ տակաւին, իր նորութիւնը ուրիշին յանձնեց, «նորագոյն»ին՝ որուն հանդիպեցաւ պարտէզը։ Իրաւ, տկարութիւն, յիմարութիւն, բայց խելացի ճամբան, փիլիսոփայ ճամբան ա՞տ էր արդէն։ Հը՛ը... եթէ կշտամբանքը, — քարոյական այդ ծեծը, — կարենար դարձի բերել զակատող կիները, երջանկութիւնները, ո՞ւր է, վրժայի՞ն պիտի մեր շուրջը։

Այնուհետեւ ինչ իշխողութեամբ վար առնէր կնկանը երեսը, անոր ինչը իր սեպհականութիւն էր. եթէ անձը, տեսաւ որ կրնայ անիկա ֆոթ պրոլ եղեր. եթէ հարստութիւնը՝ ան ալ անուանական բան մըն էր, քանի որ Գեղամ իր սիրոյ սկզբնական արբշռութեանը մէջ խելք չէր ըրած կնոջ դրամը իր անուան փոխանցել։ Ինչ ու կինը մէկ ըսել էին, անանկ չէ՞ր ըսուած Պաակին մէջ։

Մուխը գագաթէն կ'ելլար խեղճին, ու ինչպէ՛ս չելլար։ Պուպրիկի պէս կինը ելած էր ձեռքէն. հազար ոսկին, իր ապառնի անդորրութեան այդ հոյակապ գումարը կաւիճով գրուածի պէս թեւովը սրբել, և ապրիլ հանրութեան առջեւ կեանքը այն չքոտի մարդերուն՝ որոնց մակդիրն է «տխմար», և օրերը՝ դժբախտ։

Համակերպութիւն։

* * *

Երեք տարի կ'ընէ կինը ձգելը և այդ երեք տարուան մէջ Գեղամ վանկ մը բառ չէ իմացած «լղոնուկ»ին վրայօք։ Այս ածականով միայն կը հաղորդէր իր եռին անսահման նողկանքը՝ հանդէպ Էկլանթինի։

Իր նախկին կեանքն ունի նորէն, առաւելեալ մինչեւ իրիկուն տարաբերուն վրայ, թիւերու սանդուխներ բանելով կամ գիծերու այն զառիթափը՝ որուն ստորոտը գումարներ յաջորդ էջ նետուելու մարմջովը կ'սպասեն։ Այդ քաշուած գիծերուն ու չարուած թուանշաններուն բաւիղին մէջ կուգայ դեգերիլ երբեմն պատկերը յանցաւոր էակին, զարհուրելի ստուերի մը պէս իր գորշութիւնը բեկբեկելով։ Իր նախկին կեանքը, ժգոյն անփոփոխ և հասարակ, ապագային նկատմամբ ոչինչ ունի յուսատու, ինչպէս ամուրի չրջանին, նոյնպէս և ներկային մէջ։ Պակուած ատեն այդ երազը ժպտած էր իրեն ու փաթած. և հիմա դէպ ի ապագայ նետած իր ակնարկը տարտամութենէ աւելի մթութեա՛մբ լեցուն էր։

Դժբա՛խտ տղայ, ի՞նչպէս անձնատուր էր եղած ատանկ քմայքոտ, «արուն բիս» աղջկան մը՝ տարփանքին. կը տեսնար ահա թէ առած այդ սխալ քայլը բզիկը հանած էր իր զուարթութեանը։ Ատոր համար է թերեւս որ կը պատահինք երբեմն մարդոց՝ որոնք ճչմարիտ, համոզուած յուսահատներ են կնոջ մասին. փոխան ատելու զիրենք, ո՛ր ատիճան մարդկային է տածելը այդպիսիներուն համար խորունկ, գիտակից, վշտակի՛ց արգահատիլ մը միայն։

Գեղամի պաշտօնավարած վաճառատունը, վրայի յարկը, օր մը սա խօսակցութիւնը կը դառնար իրեն և ուրիշի մը մէջ։

—Բարե՛ւ, միւսիւ Գեղամ, ձեզի ճանդրութիւն մը ունիմ տալիք, կը յուսամ որ ինծի չէք կոտրեր։

—Զեռքէս եկածը ընելու մէջ գիտէք որ փախչողներէն չեմ։

—Ինծի հիմակ նամակ մը գրէք պիտի, սանկ խրզլը բան մը. գիրս քիչ մը եթէ չնորհք ունենար, այս յոգնութենէն կ'ազատէի ձեզի։ Ա՛խ, եթէ գիտնաք, միւսիւ Գեղամ, որչա՞փ կը սիրեմ զինքը...

—Հապկայ, կրակը տանիքն է ասոր։

Տասը վայրկեան չանցած գրութիւնը աւարտած էր, խնդրուածին պէս «խրզլը» նամակ մը, ուր սուտն ու իրաւը իրար էին եկած՝ սիրտի մը խենթ բորբոքումները ցուցադրելու համար։ Ու Գեղամ գրած էր զայն գործի նամակի մը պէս մէկ շունչէ, արագ, սառնորակ հոգիով մը, իբր թէ վախնար շարած պարբերութիւններուն տարաբնութենէն։

—Աստուած սիրածէ՛դ խնդացնէ քեզի, միւսիւ Գեղամ, կը բացագանչէր սիրաբորբ տղան, թուղթը դեռ թաց ձեռքը առած։

—Լա՛ւ, (կը մրմռար Գեղամ մեկուսի, ակռաներուն կղպանքին մէջէն,) լա՛ւ, կը հայհոյե՛ս կոր...

—Անվըլօրին վրա՛ն ալ, եթէ կը հաճիք։

—Ըսէք տեղը։

—Մատամ Էկլանթին Զայիրեան, Բերա, ... փողոց։ Աւելորդ կը նկատեմ գաղտնապահ մնալնիդ խնդրել, միւսիւ Գեղամ, վասն զի... գիտեմ... թէ...

Կմկմաց ու լռեց։

Գեղամ գրիչը վար դրած՝ ճակատը ափին մէջ էր առեր։ Պահարանը որուն վրայ տրուած հասցէն պատկած էր դողդոջ, հիւանդագին գիրով մը, հիմայ կ'ընդունէր այն միւս տա՛ք մեկնանը՝ զոր վիշտը կը կաթեցնէր իր աչքերէն։

Իր կնկանը ատուէ՞ն էր գրածը. իր թաթիկովը երջանկութեանը երկրորդ դամբանականը շարադրեր էր։

Դիպուածի՛, եկո՛ւր տէ մի՛ ըսեր։

ԹԻՒՊԻՒԼ

ԵՒՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՃԱԲՈՆՑԻ ԿԻՆԸ

Երբոր մօտէն ուսումնասիրենք ու քննենք Ճաբոնցիներու ամուսնական սովորութիւնները և պարտութիւնները, պիտի տեսնենք որ շատ հետաքրքրական և արտասովոր երեւոյթներ կան հոն։ Իրենց տարօրինակ կերպերը, ծանօթութիւնները և աւելորդապաշտութիւնները կնոջական խնդիրներու մասին, բոլորովին ներհակն են անգլիական համարձակ ընկերութեան մէջ գտնուածներուն։

Ամբողջ Ճաբոնի մէջ չիկայ մայր մը որ ուզէ ամուսնացնել իր աղջիկը այնպիսի երիտասարդի մը հետ որ պատրաստ տուն մը չունի զայն ընդունելու համար։ Ի՞նչ պարագայի մէջ ալ որ գտնուին, նոյն իսկ իրարու հետ սիրահարուած ալ ըլլան, նորէն օգուտ չունի։

Նաև Ճաբոնուհին բնաւ իրաւունք չունի իր ամուսինը ինք ընտրելու. այս բանը տեղի կ'ունենայ չահագէտ բարեկամներու միջոցաւ, զոր սովոր ենք միջնորդ կոչել։ Ասոնք սակայն ամէն ջանք ի գործ կը դնեն իրենց ձեռքէն եկած բարիքը ընելու աղջկան՝ որուն ճակատագիրը և ապագան ունին իրենց ձեռքերուն մէջ։

Ամէն բանէ առաջ, ընտրուելիք փեսացուն պէտք է խելացի ըլլայ, նաև աղէկ անցեալ ունեցող գերդաստանէ սերած։ Իր ընտանիքին հնութեան թուականը ո՛րչափ հեռուները երթայ, ա՛յնքան աւելի կը յարգուի։ Եթէ իր ընտանիքին ո՛և է մէկ ճիւղին մէջ յիմարութեան ամենաթեթև հետք մը եղած ըլլայ, այն ատեն իրեն համար աղուոր հարս չի կայ։ Մինչնորդները իրենն չեն մօտենար։

Եթէ հարցնէք Ճաբոնցիի մը թէ ամուսնանալէն առաջ կը սիրէ՞ր իր կինը թէ ոչ, շատ հաւանական է որ «ոչ» պիտի պատասխանէ. որովհետեւ ամուսնացած օրը միայն կը տեսնէ զայն։ Եւ որովհետեւ Ճաբոնցի հարսը շատ տարօրինակ, անուշիկ և սիրուն է իր գեղեցիկ հագուստին և ծաղիկներուն մէջ, ուստի զարմանալի չէ երբ փեսան զայն տեսնելուն պէս սիրահարուի անոր։

Բարեկամը, կամ միջնորդը, որ գործ մը եկեալու պաշտօնն ունի, երբեմն կը պատահի որ աղջիկը մանչուն կը ցուցնէ։ Ցաճախ ալ սահայն, միջնորդին ճախաւերութենէն, փոխանակ մանչը իրեն համար սահմանուած աղջկան սիրահարուելու, կ'ընտրէ անոր բազմաթիւ քոյրերէն մին, բնականաբար գանուողներուն ամէնէն գեղեցիկը։ Այն ատեն, ա՛լ կարեւորութիւն չի տար միջնորդին բողոքներուն և ոչ ալ անոր ըրած ճարպիկ գովեստներուն՝ իր մտադրած աղջիկը առաջ քչելու համար։ Եփուն միջնորդ մը, Ճաբոնցի երիտասարդի մը չի ցուցներ միջին գեղեցկութեան տէր աղջիկ մը, երբոր անիկա չրջապատուած է գեղեցիկ քոյրերու խմբակէ մը։

Ընդհանրապէս, միջնորդը բարեկամ մըն է թէ մանչուն և թէ աղջկան ծնողքին։ Շատ դժուար գործ է խպնոտ երիտասարդներ իրարու դէմ հանելը. շատ ողջմտութիւն և իմաստութիւն հարկ է, միջնորդն ալ երբեք յուսահատելու չէ իր ձեռնարկը առաջ տանելէ։

Երբեմն կարգադրութիւն մը կ'ընեն. աղջիկը իր մօրը հետ ժողովրդական ճաշարան մը կ'երթայ։ Մանչն ալ միջնորդին հետ անոնց գրանուած սենեակին ճիշդ քովինը կ'երթայ, և իրարու հետ խօսած ժամանակներն, միջնորդը իբր թէ յանկարծ ընտանի ձայներ կը լսէ քովի սենեակէն։ Ուստի կը հրէ չարժուն միջնորմը և զարմացական բացագանչութիւն մը կ'արձակէ։

—«Օհ, հոս են եղեր Տիկին Օթոն և Օր. Օհանեան. թոյլ տուէք որ ձեզի ներկայացնեմ Պր. Ազանոն։ Ինչ գեղեցիկ հանդիպում, ինչ ազուոր ատեն կրնանք անցընել միատեղ։

Անշուշտ, սիրելի պզտիկ Օհանեան չատ հաճոյք կ'զգայ Պր. Ազանոի ներկայացուելու։ Բայց խեղճը կը կարմրի, ջիղերը թունդ կ'ելնեն, ինքզինքը կը ծածկէ իր մօրը երկայն քղանցքին ետեւ։ Հաղիւ կը համարձակի Ազանոի նայելու, չը գիտեր թէ պիտի կարենա՞յ զայն սիրել թէ ոչ։ Շատ անգամներ, գեղանի խոնարհած ատեն, հոգեմաշարովը երեսը կը ծածկէ։ Միջնորդը գործի վրայ է, կ'երթայ, չարժումներ կ'ընէ, չափազանց զբաղեալ է խօսակցութեամբ, երկու կողմերը կ'ուզէ իրարու մերմացնել։ Իրենց պաշտօնական ներկայացումէն վերջ, երիտասարդուհին ուշադիր նայուածքներ կը գողնայ երիտասարդէն, զոր իրեն ընտրած են ամուսին։

Այն ատեն սպասուհիները ներս կը բերեն թէյը, և մայրը կ'առաջարկէ աղջկան, որպէս զի հրամցնէ զայն։ Հիմակ պէտք է որ աղջիկը ելլէ, թէյը բերէ՝ ամաչելով։ Ի՞նչ պարագայի մէջ ալ որ գտնուին, նոյն իսկ իրարու հետ սիրահարուած ալ ըլլան, նորէն օգուտ չունի։

Նաև Ճաբոնուհին բնաւ իրաւունք չունի իր ամուսինը ինք ընտրելու. այս բանը տեղի կ'ունենայ չահագէտ բարեկամներու միջոցաւ, զոր սովոր ենք միջնորդ կոչել։ Ասոնք սակայն ամէն ջանք ի գործ կը դնեն իրենց ձեռքէն եկած բարիքը ընելու աղջկան՝ որուն ճակատագիրը և ապագան ունին իրենց ձեռքերուն մէջ։

Ամէն բանէ առաջ, ընտրուելիք փեսացուն պէտք է խելացի ըլլայ, նաև աղէկ անցեալ ունեցող գերդաստանէ սերած։ Իր ընտանիքին հնութեան թուականը ո՛րչափ հեռուները երթայ, ա՛յնքան աւելի կը յարգուի։ Եթէ իր ընտանիքին ո՛և է մէկ ճիւղին մէջ յիմարութեան ամենաթեթև հետք մը եղած ըլլայ, այն ատեն իրեն համար աղուոր հարս չի կայ։ Մինչնորդները իրենն չեն մօտենար։

Եթէ հարցնէք Ճաբոնցիի մը թէ ամուսնանալէն առաջ կը սիրէ՞ր իր կինը թէ ոչ, շատ հաւանական է որ «ոչ» պիտի պատասխանէ. որովհետեւ ամուսնացած օրը միայն կը տեսնէ զայն։ Եւ որովհետեւ Ճաբոնցի հարսը շատ տարօրինակ, անուշիկ և սիրուն է իր գեղեցիկ հագուստին և ծաղիկներուն մէջ, ուստի զարմանալի չէ երբ փեսան զայն տեսնելուն պէս սիրահարուի անոր։

Բարեկամը, կամ միջնորդը, որ գործ մը եկեալու պաշտօնն ունի, երբեմն կը պատահի որ աղջիկը մանչուն կը ցուցնէ։ Ցաճախ ալ սահայն, միջնորդին ճախաւերութենէն, փոխանակ մանչը իրեն համար սահմանուած աղջկան սիրահարուելու, կ'ընտրէ անոր բազմաթիւ քոյրերէն մին, բնականաբար գանուողներուն ամէնէն գեղեցիկը։ Այն ատեն, ա՛լ կարեւորութիւն չի տար միջնորդին բողոքներուն և ոչ ալ անոր ըրած ճարպիկ գովեստներուն՝ իր մտադրած աղջիկը առաջ քչելու համար։ Եփուն միջնորդ մը, Ճաբոնցի երիտասարդի մը չի ցուցներ միջին գեղեցկութեան տէր աղջիկ մը, երբոր անիկա չրջապատուած է գեղեցիկ քոյրերու խմբակէ մը։

Ընդհանրապէս, միջնորդը բարեկամ մըն է թէ մանչուն և թէ աղջկան ծնողքին։ Շատ դժուար գործ է խպնոտ երիտասարդներ իրարու դէմ հանելը. շատ ողջմտութիւն և իմաստութիւն հարկ է, միջնորդն ալ երբեք յուսահատելու չէ իր ձեռնարկը առաջ տանելէ։

Երբեմն կարգադրութիւն մը կ'ընեն. աղջիկը իր մօրը հետ ժողովրդական ճաշարան մը կ'երթայ։ Մանչն ալ միջնորդին հետ անոնց գրանուած սենեակին ճիշդ քովինը կ'երթայ, և իրարու հետ խօսած ժամանակներն, միջնորդը իբր թէ յանկարծ ընտանի ձայներ կը լսէ քովի սենեակէն։ Ուստի կը հրէ չարժուն միջնորմը և զարմացական բացագանչութիւն մը կ'արձակէ։

—«Օհ, հոս են եղեր Տիկին Օթոն և Օր. Օհանեան. թոյլ տուէք որ ձեզի ներկայացնեմ Պր. Ազանոն։ Ինչ գեղեցիկ հանդիպում, ինչ ազուոր ատեն կրնանք անցընել միատեղ։

Անշուշտ, սիրելի պզտիկ Օհանեան չատ հաճոյք կ'զգայ Պր. Ազանոի ներկայացուելու։ Բայց խեղճը կը կարմրի, ջիղերը թունդ կ'ելնեն, ինքզինքը կը ծածկէ իր մօրը երկայն քղանցքին ետեւ։ Հաղիւ կը համարձակի Ազանոի նայելու, չը գիտեր թէ պիտի կարենա՞յ զայն սիրել թէ ոչ։ Շատ անգամներ, գեղանի խոնարհած ատեն, հոգեմաշարովը երեսը կը ծածկէ։ Միջնորդը գործի վրայ է, կ'երթայ, չարժումներ կ'ընէ, չափազանց զբաղեալ է խօսակցութեամբ, երկու կողմերը կ'ուզէ իրարու մերմացնել։ Իրենց պաշտօնական ներկայացումէն վերջ, երիտասարդուհին ուշադիր նայուածքներ կը գողնայ երիտասարդէն, զոր իրեն ընտրած են ամուսին։

Այն ատեն սպասուհիները ներս կը բերեն թէյը, և մայրը կ'առաջարկէ աղջկան, որպէս զի հրամցնէ զայն։ Հիմակ պէտք է որ աղջիկը ելլէ, թէյը

լեցնէ, և պղտիկ գաւաթներով ամէնուն ալ տայ։ Շատ մեծ կարեւորութիւն ունի այս ըստ երեւութի պարզ երեւցած արարողութիւնը կատարելու կերպը, որովհետեւ անո՛վ է որ պիտի ներգործէ դիմացինին վրայ։ Պէտք է թէյը լեցնէ չափով, ո՛չ աւելի ոչ պակաս. մանչը հոն է, կը դիտէ ամէն բան։ Եթէ աղջիկը վարժ, նուրբ, սիրուն ձեւեր ունի, ատոնք կ'երեւան թէյի արարողութեան միջոցին։ Եթէ խեղճ աղջիկը ջղային եւ երկչոտ է, բնականաբար բոլորովին կ'աւրէ այն լաւ տպաւորութիւնը զոր գործած էր։

Այս տեսութիւնը տեղի ունենալէ առաջ, երկու կողմի բարեկամներն ալ մանրամասն քննութիւններ կը կատարեն։ Փեսացուին ծնողքը կը հարցափորձեն երիտասարդ աղջկան դասատուները, ձեւագիտութեան ուսուցիչները, հասկնալու համար թէ աղջիկը ինչ տաղանդ ունի, իր ծնողքին հետ ինչպէս կը վարուի, ուրիշներու հետ վարուելու ճարտարութիւնը ունի՞, տանտիկնութիւնը ինչպէս է, ծառաներու հրամայել գիտէ՞ և տակաւին շատ բաներ։

Ընտանիքին անցեալին և ազգականութեան վրայ նախապէս տեղեկութիւններ կ'առնուի։ Աղջկանը ծնողքն ալ լուրեր կ'առնէ մանչուն առաջութեանը, ունեցածին չունեցածին անցեալին, նպատակներուն, տունին, դպրոցին, դաստիարակութեանը, ընտանեկան դիրքին և իր ծնողքին հետ վարուելու կերպին վրայ։ Ամէն բան խնամով կը քննադատուի։

Յետոյ տեղի կ'ունենայ այն տեսութիւնը, որու վրայ արդէն խօսուեցաւ։ Սակայն այս տեսութիւնը պարզապէս երկրորդական կարեւորութիւն ունի։ Կը պատահի որ աղջիկը, գեղեցիկ է, կ'ըսէ փեսացուին համար, նոյնպէս և այս վերջինն ալ աղջկան համար շատ նուրբ, ամչկոտ և սիրուն է կ'ըսէ։ Նաև աղջկան մայրը անուշութեամբ կը ժպտի երկուքին ալ, որովհետեւ միւնոյնին ճարպիկ լեզուն երկուքն ալ կը գովէ համահաւասարապէս։ Այն ատեն ծնողաց բարութիւնը կը կայանայ երկու երիտասարդներու սիրալիր յարաբերութիւնները քաջալերելուն մէջ։ Բայց, եթէ մանչն ու աղջիկն իրար չը սիրելու ալ ըլլան, պէտք է որ անմիջապէս սիրեն, որովհեւաւ գիտեն թէ իրենց երկուքին ալ ծնողքները ամէն ջանք ըրած են իրենց երջանկութիւնը ապահովելու համար, ուստի և կ'ամուսնանան։

Եթէ երիտասարդ մը փողոցին կամ ծաղկանոցի մը մէջ սիրահարուի ազջկան մը, ինչ որ շատ հաղուադէպ պարագայ մըն է, այն ատեն արտաքոյ կերպով խիստ քննութիւններ կը կատարեն երկու կողմի ծնողքներն ալ։

Փեսացուն կը չինէ աղջկան օժիտը։ Դրամական նուէր մը կ'ընէ հարսին ծնողքին որպէս զի անոր պէտք եղած հագուստները պատրաստեն։ Փաթոյթներով մետաքսէ obi (կերպաս) կը ղրկէ, obiներ (գօտի) չինելու համար, կը ղրկէ նաև նեարդուտ խեցեմարթ մը և չորցած ձուկ մը, որ շատ կը նմանի թիւնիկի։ Բոլոր այս նուէրները խորհրդանշաններ են։ obiն կը նշանակէ անհուն պայմանադրութիւն մը, բարոյականի մաքրութիւն ընտանեկան պատուոյ նկատմամբ։ Չորցած ձուկին անունն է Katsuo bushi. Catsuo կը նշանակէ էրիկմարդուն գերակայութիւնը, bushi, ազնիւ մարտիկ մը որ իր կինը կը պաշտպանէ։ Noshi որ խեցեմարթին անունն է, կը նշանակէ երկարակեցութիւն և ոսկեայ ամուսնութիւն։ (50 տարուան)։

Միջնորդը խնամով կը քննէ օրացոյցը և երջանկաբեր օր մը կ'ընտրէ հարսնիքին համար։ Նուէրներու երկայն ցանկ մըն ալ կը պատրաստէ և նուէրները մէկտեղ առնելով կը տանի հարսին տունը։ Այն ատեն հարսնիքը կ'ազդարարուի և բարեկամներ ընծաներ կը բերեն։ Դերձակուհիները շատ գործ կ'ունենան ընելիք. Kimonosներ կը կարեն և տակաւին շատ բաներ։ Հարսին հայրը ձեռք մը հագուստ իսկ չը գներ իր աղջկանը համար, բայց պէտք է որ ամբողջովին, վերէն վար կահաւորէ փեսին տունը։

Մտածեցէք դուք այս բանին վրայ, գո՛ւք, փեսացուներ... հաչիւ պէտք չէ ընել այլ ևս թէ ինչպէս խնայողութիւն ընելու է տունը կահաւորելու համար և ոչ ալ կահաւորողներու հաշիւները մաքրելու համար մտմտալ։ Ամէն բան կը հոգայ ճարտնցի աներ պապան։

Եւ դուք, աղջիկներ, չպիտի՞ ուզեիք ճարտնցի հարս մը ըլլալ։

Նոյն իսկ եթէ փեսան ընտրեն ձեզի համար, սիրաշահին ձեզի համար և շատ ալ խօսք չը մնայ ձեզի ընելիք այս խնդրոյ մասին, հոգ չէ, որովհետեւ կ'ունենաք դուք գեղեցիկ օժիտ մը, նոր կահաւորուած տուն մը, և բնականաբար սէրն ալ կը յաջորդէ ամսոց, ուրեմն ասկէ աւելի ինչ կ'ուզէք։

Ա. ՍԱՆՕ

Թարգմ. ՕՐ. Ա. Ճ.

ՕՏԱՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՐՆԱՆ ԵՐԳԵՐ

Ինչո՞ւ վարդերը այնքան տժգոյն են, ըսէ, սիրելիս, ինչո՞ւ։

Ինչո՞ւ կանանչ մարգին մէջ մանուշակները այնքան թոռմած են և ձանձրացած։

Ինչո՞ւ արտոյտը օդին մէջ այնքան մելամաղձիկ ձայնով մը կ'երգէ։ Ինչո՞ւ յասմիկի թաւուտներէն մեռելական հոտ մը կը բուրէ։

Ինչո՞ւ արեւը այնքան թաղծագին և այնքան պաղ լոյսով մը կը լուսաւորէ մարդերը։ Ինչո՞ւ ամբողջ երկիրը գերեզմանի մը պէս մութ և տխուր է։

Ինչո՞ւ ես ինքս ալ այսքան հիւանդ և այսքան տրտում եմ, սիրելի՛ս, ըսէ՝։ Ո՜հ, ըսէ՝, սրտիս սիրելին, ինչո՞ւ լքեցիր ինծի։

* * *

Իմ վրաս շատ խօսեցան քեզի և շատ ամբաստանութիւններ ըրին, բայց ինչ որ իրաւունք կ'ընկճէր հոգիս, չըսին քեզի ան։

Սէգկերպարանքներ առին և գլուխնին ծանր ծանր երերցուցին. սատանայ կոչեցին զիս, և դուն ամէնքին ալ հաւատացիր։

Սակայն ամէնէն գէշ բանը չգիտեն. ինչ որ ամէնէն գէշն էր և ամէնէն ապուշը՝ շատ ծածուկ կը պահէի սրտիս մէջ։

ՀԱՆՐԻ ՀԱՅՆԷ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ նախագահ-նախարարը անցած չորեքշաբթի օր, այսինքն հոկտեմբեր 11ին, ոտքի ելաւ Ազգային Ժողովի մէջ, ուր կը սպասէր կայս. անձնական ներկայութեան։ Թրանսվալի երբեմնի նախագահը հաղարաւոր ցաւակցական հեռագիրներ կը ստանայ աշխարհիս ամէն կողմերէն։ Բրիւկէր յայտարարեց թէ առայժմ որոշած է Ուիթլենհէյ մնալ։

ԿԱՐՏԻՆԱՅԻՆԵՐՈՒ ժողովին մէջ Պապը ատենաբանութիւն մը ըրաւ, որու մէջ ցաւ յայտնեց, այնքան ազգուկերպով կրօնական դաւանանքներու դէմ վարուիլ չի կարենալուն համար, բան մը որ Իտալական կառավարութեան կողմէ տեղի ունեցած է։

ՍՈՍԿԱԼԻ հրդեհ մը մոխիր դարձուց Համանտ Սթաուն քաղաքը Ամերիկայի Նիւ Ճերսի նահանգին մէջ։ Հրդեհը ծագում առած է վայրաշարժի մը կայծերէն։

ԱՆԳԼԻՈՅ կոմսերէն մէկը մրցումի դրած էր նոր քայլերգ մը որ պիտի նուագուէր Էտուարդ Է-ի թագադրութեան հանդէսին առթիւ 2500 ֆրանք պարգեւով։ Մատամ Էլիզ Ասէլայիտ որ ձայնագրած էր այս գեղեցիկ քայլերգը, չանցաւ նուէրը։

ՌՈՒՍ լրագիրներէն ոմանք կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ Զարը իր աղջկան հետ գադափարութեան պիտի երթայ Սիկիլիա որուն օրը խիստ բարեհաճ է, մինչև իսկ կը հաւատան թէ Բալերմոյի մէջ ամառանոց մը գնուեր է Ն. Վեհափառութեան համար։

ՔԻՍՈՒՆ ՕՐ ԱՆՕԹԻ.— Ֆրանսայի Նիս քաղաքը, Ֆաքսիմիէն անունով մարդ մը, 50 օր բնաւ բան մը չէ կերեր։ Մաքսիմիէն առաւօտուն, կէս օրին, էրեկոյին գաւաթ մը ջուր միայն կը խմէ եղեր։ Ցիշեալը գրաւին պայմանագիրը լրացնելէն վերջ, հաւկիթին չգոհարախառն դեղնուցը և կաթնափուր կերած և եռաքը փողոց ելած է, քաղաքացիները կ'ըսեն եղեր որ այդ մարդը այլեւս չապրիր, սակայն յուսախաբ կ'ելլան և կը զարմանան երբ կը տեսնեն որ մարդը ողջ առողջ կը պտտի։

Տնտեսագիտական նոր միջոց մը դրամ աւելցնելու համար։

ԱՆՇԵԱԼ կիրակի առաւօտ, գործաւոր մը Լոնտոնի Սալամանա փողոցէն անցած պահուն, սալայատակին և խճուղիին վրայ մարդկային մարմնոյ մը կտորուանքները տեսաւ. այդ կտորները գործիքով մը իրարմէ զատուած էին։ Մարմնոյն մէկ քանի մասերը չկային։ Ոստիկանութիւնը ժողվել տուաւ այդ կտորուանքը։ Զոհը կը կարծուի թէ երիտասարդ է, որովհետեւ ոեւէ նշան մը չկայ զայն որոշապէս հաստատող։ Լոնտոնէն 9 յունիս թուականով քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ, ոստիկանութիւնը կրկին քննութիւն բացած է այդ խորհրդաւոր ոճիրը լուսաբանելու համար։ Կտորուանքները Ս. Թոմաս հիւանդանոցին մէջ քննութեան ենթարկեցին։ Ոստիկանութիւնը կը պնդէ թէ ոճրագործ մը այդ ոճիրը գործած է խժդժուժ պարագաներու մէջ։ Վերջին քննութենէն գրեթէ հաստատուած է որ զոհը 30 տարեկան կին մըն է բաւական գեղեցիկ։ Վերին ծնօտէն երկու ակռայ կոտր կտոր եղած են, բան մը որ ցոյց կուտայ թէ, մեռնելէն առաջ կամ վերջը տարաբախտ բուռն կից մը կրած է։ Եթէ զարմանալի և ուշագրաւ բան մը կայ՝ այն ալ Սալամանա Փլաս փողոցէն քիչ մը անդին, ոչ շատ հեռու զոհին բեկորներէն, տղու մը դիակը գտնուած է։ Սակայն չի կարծուիր որ, կ'ըսեն, այս վերջին դէպքը առաջինին հետ կապ ունենայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

Մ. Շալք Պիւրկէր այցելելով յունիս 8ին պօէրական մեծ բանակեալը հոն բանախօսութիւն մը ըրած է, որով ցոյց տուած է խաղաղութեան պայմանները։ Մ. Պիւրկէր յորդորած է Պոէրները հնազանդիլ բարեացակամօրէն, և մոռնալով բոլոր անցեալը և ներողամտութեան զգացում մը կրել, և որ աւելին է Հարաւային Ափրիկէի բարօրութեան աշխատութեան մասնակցիլ։ Այս առթիւ Մ. Պիւրկէր յայտարարած է նաև որ այլեւս արիւնահեղութիւն տեղի չպիտի ունենայ, ամէն մարդ կրնայ վերադառնալ իրենց բնակարանները։ Բանախօսը շրջապատող Պոէրները ամէնքն ալ յուզուած էին և կիները կ'ողբային, և բնաւ չէին ուզեր մխիթարուիլ։ և է կերպով։ Մ. Պիւրկէր յանուն հասարակութեան իր շնորհակալութիւնները յայտնեց օպէրական պատերազմին մէջ կռուող պօէր զօրավարներուն։ Երբ Մ. Պիւրկէր բանակեղէն հեռացաւ, անմիջապէս հարիւրաւոր մարդիկ շրջապատեցին զինքը և սկսան իր ձեռքը սեղմել և իրենց ծնողքէն նոր տեղեկութիւններ խնդրել։ Երբ Մ. Պիւրկէր կառք կը նստէր վերադառնալու համար, հազարաւոր ձայներ սկսան որոտընդոստ երգել։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

ԱՑՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

13 Յունիս 1902

Ֆրանս.	3%	(3% Français)	101 95
Բէյի		(Tab. Turcs)	32 —
Գոշնոյիտ.		(R. Turque D.)	26 55
Երկաթուղի		(Lots Turcs)	114 75
Պանդ. Օթթ.		(Banque Ott.)	569 —
Թրանսվալ		(Transvaal)	151 —

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Ցիւնքի ճիւմա կիւնիւ Սէլամլըգ ըէսմը ալիսի Համիտիէէ ճամիի չերիֆինէ իճրա պուրլումուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԵՈՐԿԷՑ ՄԻԽԱԻԼՈՎԻՋ մեծ դուքսն ու դքսուհին՝ առջի օր Ռուսիոյ դեսպանատան «Ռուսպանէց» պահականով պտոյտ մը կատարեցին մինչեւ Մեծ Կղզի։ Պահականաւին մէջ կը գտնուէին նաեւ Ռուսիոյ դեսպանը, դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք և հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշա։ Կէսօրուան ճաշը «Ռուսպանէց»ի մէջ ընելէ ետքը, մեծ դուքսը, մեծ դքսուհին, Մ. Զինովիէվ ու Ահմէտ Ալի փաշա ցամաք ելան Մեծ Կղզի, ուր կառավարական պաշտօնեաներուն կողմէ պատրաստուած կառքերով, կգնային մեծ չրջանը կատարելու։ Փամը 7 ու կէսին նորէն «Ռուսպանէց» պահականաւը վերադարձան և անկէ ալ «Զինչէվ» չոգենաւը։

Մեծ դուքսն ու դքսուհին, իրիկուան ժամը 11ին, Թոփհանէի քարափը գացին, ուր կը սպասէր կայս. անձնական պայակոպին հրամանատար Շաքիր փաշան։ Մեծ դուքսն ու մեծ դքսուհին բազմեցան քառաձի կառք մը՝ իրենց դէմը ունենալով Շաքիր փաշան։ Կառքին քովերէն հեծեալ թիկնապահներ ու պալատական լիմանապետը կ'երթային և ետեւէն ու առջեւէն ալ նիզակաւոր հեծեալներ, Միւս կառքերուն մէջ կը գտնուէին մեծ դուքսին հետեւորդները։ Նոցին Բարձրութիւնները կայս. Պալատ ժամանելով, պատիւ ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Պալտնական)

«Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր հօրեղբօրորդին Բարձ. Եվրկէյ Միխայիլովիչ մեծ դուքսն ու մեծ դքսուհին, առջի օր հինգշաբթի, կայս. անձնական սպայակոյտին հրամանատար Շաքիր փաշային հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի և իրենց հեռեւորդներուն հետ հանդիսական արարողութեամբ առաջ. Պալատ գացին, ուր Ռուսիոյ դեսպան Մ. Զինովիէվ և հելլենական դեսպանատան գործակատար Մ. Բոթէն ալ ներկայ ըլլալով, պեսակցեցան Վեհ. Սուլթանին հետ։ Կայս. տեսակցութենէն ետքը, Նոցին Բարձրութիւնները Մէրասիմի քէօշկը գացին և պահ մը հանգիստ առին։ Յետոյ Վեհ. Սուլթանը նոյն քէօշկը երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Նոցին Բարձրութեանց։ Բիչ վերջը կայս. հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ մեծ դուքսին և մեծ դքսուհիին։ Կայս. այդ հացկերոյթին ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցան նաև Ռուսիոյ դեսպան Մ. Զինովիէվ, հելլենական գործակատար Մ. Բոթէն, Մեծ-Եպարքոսը, Դատական նախարարը, Սպարապետը, Ծովային նախարարը, Պետական Խորհուրդին նախագահը, Արտաքին ու Ներքին գործոց նախարարները, Թնդանօթարանի վերատեսուչը, Եվրոպական Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց, Անտառներու ու հանքերու և Կրթական նախարարները, մեծ դուքսին հետեւորդները, դեսպանատան պաշտօնեաներ, և պալատական պաշտօնատարներ։»

* * *

Կայս. այս հացկերոյթը տեւեց մէկ ժամ։ Պալատական նուագածուներու խումբը մինչեւ վերջը գեղեցիկ կտորներ նուագեց։ Սեղանէն ետքը, մեծ դուքսն ու մեծ դքսուհին տեսակցեցան Վեհ. Սուլթանին հետ, և իրենց նկատմամբ եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար շնորհակալութիւն մատուցանելով, արժանացան կայս. մեծարանաց։ Յետոյ հանդիսական արարողութեամբ Թոփհանէի քարափը գացին և անկէ ալ «Ռէհպէր» չոգենաւով։ Ցետոյ Մ. Պիւրկէր բանակեղէն հեռացաւ, անմիջապէս հարիւրաւոր մարդիկ շրջապատեցին զինքը և սկսան իր ձեռքը սեղմել և իրենց ծնողքէն նոր տեղեկութիւններ խնդրել։ Երբ Մ. Պիւրկէր կառք կը նստէր վերադառնալու համար, հազարաւոր ձայներ սկսան որոտընդոստ երգել։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպան Պ. ֆոն Պիպէրնշթայն, արձակուրդով այսօր Պոլիսէն կը մեկնի։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Յունիս 11ին Սալամաթի (Եգիպտոս) մէջ 4 դէպք։

«ՄԷՍՈՒԻՏԻՃ» զրահաւորին երկու չոգենաւակներուն ծով իջուցուելու գործողութիւնը տեղի ունեցաւ Ճենովայի մէջ, յունիս 8ին, գնդապետ Մուսթաֆա պէյի և տեղական հիւսէյին էֆ-ի ներկայութեան։ Փորձերը այնքան յաջող եղան որ գնդապետը ճայ մը տուաւ «Մէսուտիյէ»ի ճարտարապետներուն և գործապետներուն, զանոնք իրենց բաժակը պարպելէն Վեհ. Սուլթանին և Թագաւորին կենաց։ Իսկ օսմ. գնդապետն ալ իր բաժակը պարպեց Անսալտո տունին յարատեւութեան և Իտալիոյ թագաւորին կենդանութիւնը։

«Մէսուտիյէ» չոգենաւի մը ճարտարապետի գլխէ ճենովայէն Պոլիս գալու համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Յունիս Պարիզէն Տ. Եսաքիմ Գ. առջի օր կէս օրէ վերջ կայս. Պալատ երթալով, տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար Վեհ. Թահսին պէյի հետ։

Ֆրանսական դեսպան Մր. Լէյման առջի օրը Բ. Դուռը երթալով, տեսակցեցաւ Բարձ. Մեծ—Եպարքոսին հետ։

— Ամերիկեան երեսփոխանները քնդհանուր անօրէն Տքդ. Զանտէր և անօրէն Մ. Հիւկէնն, առջի օր տեսակցեցան առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարին հետ։

ՄԷՔԼԷՍՖԻԼԴԻ Մեծ—Դուքսը, իր Պոլիս այցելութեան ի յիշատակ, գեղեցիկ ալբոմ մը և ինքնագիր նամակ մը ղրկած է Վեհ. Սուլթանին։ Գերման դեսպանը Բ. Դրան յանձնեց նամակն ու պատգամը, որ Մեծդուքսին ընկած դղեակին տեսարանները կը պարունակէ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Մ. Զինովիեվ, արձակուրդով Ռուսիա պիտի ուղեւորի։

ՏՐԱՆՍԱՏԼԱՆՏԻ ուխտաւորները որոնք ամեն տարի կ'այցելեն Երուսաղէմ Համբարձման տօնին, Մայիս 19ին Երուսաղէմ են հասեր Եաֆայէն և այցելեր են բոլոր ուխտավայրերը։

ԿՈՐԵԿՆԵՐԸ.—Անատոլուի երկաթուղիներու ընկերութիւնը զեղչել տուաւ կորեկի (տարը) փոխադրութեան գինը՝ միւս արտիքներէն պակասագին հաւասարցնելով. պատճառն այիւրի գործարանատէրերը տեղեկագրած էին որ կորեկներուն փոխադրութեան գինը միւս արտիքներու գինէն բարձր ըլլալով, գիւղացիները ցգունի մէջ կը խառնէին զանոնք, որով այդ տեսակ խառն ցորենները աղալու գինը կարելի չէ զեղչել։

ԱՆԳԼԻՈՅ ընդհանուր հիւպատոսարանը, քանի մը արէն պիտի փոխադրուի Շանժ է Վալէօր Պանքային նախկին չէնքը զոր գնած է Օսմ. Պանքան։

ԼՈՅԴԻ չոգենաւային ընկերութիւնը օգոստոսի սկիզբները, չոգենաւային երթեւեկութիւն մը պիտի հաստատէ Հարաւային Ափրիկէի համար։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ.—Գերմանիոյ Գերագոյն Ատեանին նախագահ, երեսփոխան ու իրաւագէտ Մ. Օլզէմ, առջի օր այցելեց Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցը, զոր գնահատեց և իր գոհ տպաւորութիւնը արձանագրեց այցելուներու տուփարին մէջ։

ԱՐՄՏԻԲԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Նախընթաց օրը Պոլսոյ հրապարակին վրայ ցորենի գործառնութիւնները սա գիներով կատարուեցան.—Կակուղ ցորեն տակակին համաձայն, 10½—11½ ղրշ. լիպրայէն վար. կարծր ցորեն 29½-31 փարա։ Անատոլուէն երեկ 4. Պոլիս բերուեցաւ 10000 քիլէ ցորեն։

ԵՐԿԱՐԱՇԱՐԺ.—Սըվազէն կը հեռագրեն թէ, չորեքշաբթի օրը, Մէհիտիւզի գիւղաքաղաքին մէջ երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են։

ՍՐՏԱՃՄԼԻԿ ԱՐԿԱՆ ՄԸ.—Անատոլուի երկաթուղիի կառախումբ մը, մայիս 24ի գիշերը, Գոնեայի մտերիմ անցած ատեն կոխուեր է Հալիմ ու Մէհմէտ անուն 2 տղաքներ որոնք վայրկենապէս մեռեր են։ Մեքենավարը գիշերուան մթութենէն չէ տեսած եղեր։ Դիւնութիւն կը կատարուի արկածին պարագաները և մեքենավարին պատասխանատուութեան բաժինը ճշդելու համար։

ՈՃԻՐ.—Առջի օր Թոփհանէի կողմը, Իսան անուն մարդ մը սրճարանի մը առջեւ կռիւի բռնուեցաւ հոն նստած Խալիտ անուն մարդու մը հետ։ Իսան դաշոյնը քաշելով մեռաց Խալիտի պորտը և փախաւ, բայց քիչ մը վերջը ձերբակալուեցաւ։ Վիրաւորին կեանքը վտանգի մէջ է։

ԳՈՂԵՐԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ.—Ժամանակէ մը ի վեր գիշեր և ցորեկ գողութեան յաճախակի դէպքեր կը պատահին Իզմիրի մէջ։ Զորս հոգիէ բաղկացած գողերու ընկերութիւն մը կայ եղեր, որոնց երկուքը գողութեան կը ձեռնարկեն երբ միւս երկուքը կը նայեն չորս կողմը։ Այս գողերը ճարտար են այնպէս որ երբ երկուքը փախչին, միւս երկուքը կողոպտուած անձին մատնելով, կ'առաջարկեն միասին հալածել, չարագործներն ալ քիչ վերջը իրենք ալ կը փախչին։ իսկ եթէ ոստիկանութեան պաշտօնեաները հասնին, կ'աշխատին զանոնք խաբել, սխալ կողմեր ցոյց տալով։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ԼԱՔՈՒՄ.—Թիւնիւք Չէքմէճէի լճակին մէջ քանի մը օր առաջ դիակ մը գտնուած և քննուելով բռնաբարման ոեւէ հետք չէ գտնուած։ Բայց որովհետեւ լճակին եզերքէն հագուստներ գտնուած էին, կը կարծուի թէ կամ լուացուելու ուզելով խղդուած և կամ անձնասպան եղած է։ Խղդուողը 25-30 տարեկան Ֆէրատ անուն Թուրք մըն է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ԳԻՆԸՐԸ ԵՒ ՆԱՄԱԿԱՏԱՆ ԲԱՇԽՈՒՄՆԵՐ

Հոս անգամ մըն ալ կը կրկնենք հեռագիրներու գինին նոր սակացոյցը զոր այսօրուընէ գործադրութեան կը դրուի։

Հեռագիրներուն համար իբր ծանուցուած 5 ղրշ. ը ինչպէս նաեւ Ղալաթիոյ և Սիրքէճիի մասնաճիւղերէն առնուած 100 փարայի վարձքը բոլորովին ջնջուած են։ Պոլսոյ և արտասահմանի միջեւ փոխանակուած հեռագիրին 20 բառը 100 փարա, իսկ աւելորդին 10 բառը 50 փարա։

Պոլսէն՝ դէպ ի քաղաքապետական գաւառակները (Կղզի, Գարթալ, Ֆաքրիքէյ հայն) և Իզմիտ, Պիգա և Զաթալճա գաւառները, ինչպէս նաեւ նոյն վիլայէթին մէկ քաղաքէն միւսը ղրկուած հեռագիրներուն բառը 10 փարա, պայմանաւ որ 20 բառէն վար չըլլայ։ Սահմանակից վիլայէթներուն միջեւ փոխանակուածներուն բառը 20 փարա. պայմանաւ որ 15 բառէն պակաս չըլլայ, իսկ այլ սահմանակից վիլայէթներու միջեւ փոխանակուածներուն մէկ բառը մէկ ղրուշ, սար ալ նուազագոյն սակը պիտի ըլլայ 10 ղրուշ։

Օսմ. Նամակատունն ալ բոլոր օրերի համար հետեւեալ ժամանակացոյցը պիտի գործադրէ, որուն համաձայն, ինչպէս կը տեսնուի, օրը 5 բաշխում պիտի ըլլայ հետեւեալ կերպով.

Պայազիտ, Սուլթան Ահմէտ, Սիրքէճի, Պայբք Բազար, Մեծ-Շու

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԺՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՐԵՓՈԽԵԱԼ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

(Շարունակութիւն երէկի թիւին 4 վերջ)

Յօդ. Դ.—Իւրաքանչիւր հնտաբոյծ պի՛ զանազանէ այն խոզակները որոնց յատկացուցած է հունտը, յետոյ թիրիը պիտի տեղեկագրէ Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղւոյն ճիւղին։ Այդ վարչութիւնն ալ խոզակներու քանակութիւնը ստուգելով, նոյն տեղը ամէնէն վերջին օրը ծախուած խոզակին գնոյն միջին քանակութեան հաշուով, սասանորդ պիտի գանձէ հնդուն դրամով։ Հունտ հանելու համար խոզակ բուծանող հնտաբոյծները ազատ են իրենց խոզակները տանիլ տեղւոյն «Միգան»ը և կամ ուղղակի հնտաբոյծներուն վաճառել, բայց նախապէս պէտք է տեղեկութիւն տան Հանրային Պարտքի վարչութեան, որպէս զի ամէնէն վերջին օրը ծախուած խոզակներու գինը միջին քանակութիւն համարուելով, տասանորդը գանձուի. սակայն խոզակները պարունակող ամանները, բերուելու ու տարուելու ատեն, կապարով պիտի կնքուին Հանրային Պարտքի վարչութեան կողմէ կարգուելիք պաշտօնեային միջոցաւ։

Յօդ. Ե.—Իրենց անձնական պէտքին համար հունտ հացնող հնտաբոյծները այդ հունտերը հանող խոզակներուն համար տասանորդ պիտի չվճարեն։

Յօդ. Զ.—Հնտաբոյծները երբ արօտագիր ստանան, ստորագրութիւն կ՚ պիտի տան իրենց գանուած տեղին Հանրային Պարտքի վարչութեան ճիւղին՝ յանձն առնելով ամէն տարի մարտի վերջը նոյն վարչութեան տեղեկագրել իրենց ձեռք բերելիք հունտին քանակութիւնը, տեսակը, անունները, այն հնտաբոյծներուն որոնց բաշխած են, և առանց իւրաքանչիւրին բաշխուած հունտին քանակութիւնը։ Այն հնտաբոյծը որ, իր տուած մուրհակին հակառակ, տեղեկութիւն չհաղորդէ, առաջին անգամ աղդարարագիր մը պիտի ստանայ և եթէ դարձեալ իր ընթացքը կրկնէ, յառաջիկայ տարուան համար արտօնագիրէ պիտի զրկուի։

Յօդ. Է.—Հունտի յատկացած խոզակներու բուծուած տեղերը եթէ մաքրելի հիւանդութիւն տեսնուի, հոնկէ հունտ առնելը բոլորովին պիտի արգիլուի և ձեռք բերուած խոզակներն ալ ուղղակի փուռ պիտի ղրկուին։

Յօդ. Ը.—Իւրաքանչիւր հնտաբոյծ Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղւոյն ճիւղին պիտի իմացնէ թէ ե՞րբ պիտի սկսի մանրադէտով քննել թիթեռնիկները և թէ այդ քննութիւնը ո՞ր տեղերը պիտի կատարուին։ Հանրային Պարտքի վարչութեան ճիւղն ալ խնդիրը պիտի տեղեկագրէ պէտք եղած տեղը։ Հնտաբոյծը ուր օր առաջ տեղեկութիւն պիտի տայ նոյն վարչութեան թէ հունտ պարունակող քսակները ո՞ր օրը հնտարանէն քննութեան պիտի տանի։ Այդ տեղեկագրութիւնը պիտի կատարուի ապագրեալ թուղթերու միջոցաւ զորս նախապէս ստացած պիտի ըլլայ։

Յօդ. Թ.—Անոնք որ հակառակ սոյն կանոնագրին տրամադրութեան, և առանց վաւերական վկայագիր ու արտնագրութեան իլմոխապէր ունենալու, իրենց ձեռք բերած հունտերը ուրիշին ծախելու ձեռնարկեն, ունեցած հունտերուն պիտի զրաւուի. նաև, առանց դատարանի դիմելու, Հանրային Պարտքի վարչութեան պահանջմամբ, տեղական կառավարութիւնները իբրեւ տուգանք տասը ոսկի պիտի գանձեն այդ կարգի անձերէն։ Իրենց այդ ընթացքը կրկնողները կրկին քանակութեամբ տուգանք պիտի հատուցանեն։ Այդ տուգանքին կէսը լուր տուողին պիտի տրուի և կէսն ալ Հանրային Պարտքի վարչութեան իբրեւ հասոյթ պիտի արձանագրուի։ Բ. ու Դ. յօդուածներուն տրամադրած պայմանները չգործադրողները և կամ այդ յօդուածներուն տրամադրութեան հակառակողները միեւնոյն տուգանքին պիտի դատապարտուին՝ միեւնոյն պայմաններով։ Գրաւուած հունտերը պիտի այրուին, նահանգներուն մէջ Իտարէի Ժողովին անդամներէն մէկին, երկրագործական պաշտօնային, Հանրային Պարտքի վերատեսուչին ու հաշուակալութեան առաջին քարտուղարին ներկայութեանը. իսկ գաւառներու և գաւառակներու մէջ ալ Իտարէի Ժողովին անդամներէն մէկին և Հանրային Պարտքի տնօրէնին ու քարտուղարներուն ներկայութեանը։ Այդ գործողութիւնը լրագիրներու միջոցաւ պիտի ծանուցուի։

Յօդ. Ժ.—Ինչպէս Գ. Յօդուածին մէջ ծանուցուած է, արտօնագիր և «պանարոլ» չունեցող հունտերը երբ գրաւուին, քանի՞հնգ կրամ հունտ պարունակող իւրաքանչիւր տուփին 5 դրուշ տուգանք պիտի առնուի. որուն կէսը բռնողին ու իմաց տուողին պիտի յատկանայ, իսկ միւս կէսը Հանրային Պարտքի վարչութեան իբրեւ հասոյթ պիտի արձանագրուի։

Յօդ. ԺԱ.—Ներքին, երմտական ու երկրագործական նախարարութիւններու անկ է այս կանոնագրին գործադրութիւնը։

17 սեպտեմբեր 1320
12 Մայիս 1318

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. Պատրիարք հայրը քառարանի մասնախումբին անդամներուն պաշտօնագիր մը ուղղելով իրենց ընտրութիւնը ծանուցած է։ Մասնախումբին պաշտօնը պիտի ըլլայ խորհրդակցութեամբ և գործակցութեամբ գլուխ հանել արդի հայ լեզուի բառարանը։

Մասնախումբին աշխատութեան եղանակը և անդամներուն հետեւելիք սկզբունքները որոշելու խնդիրը աշխատողներու հմտութեան և դատողութեան թողուած է։ Ս. Պատրիարք հայրը Իզմիրեանց գրական յանձնաժողովին այդ մասին ունեցած տեսութիւնները հակցած և այդ տեսութեանց արդիւնքը պարզած է բառարանի մասնախումբին որ պիտի գումարուի յառաջիկայ ուրբաթ օր։

—Ս. Պատրիարք հայրը գաւառի առաջնորդներուն պաշտօնագիրներ պիտի ուղղէ հարկ եղած օգնութիւնը պահանջելու համար բառարանի կազմութեան մասին։

— Յառաջիկայ չորեքշաբթի օր, յունիս 25ին (Հ. Տ.), եւրոպական ժամը 3ին, տեղի պիտի ունենայ Ռոպերթ Գոլէճի բարձրագոյն կարգին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Ընթացարտ կարգի ուսանողներեն պիտի խօսին ճառեր, և պիտի կատարուի մրցանակներու բաշխումը։

Մասնախումբին տրամադրութեան ներքեւ դրուած է նաև նախնական ծախքերու համար եօթը ոսկիի չափ գումար մը։

—Շապին Գարահիսարի առաջնորդը խնդրած է Պատրիարքարանէն որ կարելի եղած միջոցները ձեռք առնուին թթենիներ ղրկելու համար Շապին Գարահիսար, ուր հողը շատ յարմար է թթենիներու մշակումին։ Պատրիարքարանը Առաջնորդին խնդրանքը գործադրելու համար կարելի եղած միջոցները ձեռք առած է։

—Յառաջիկայ չորեքշաբթի Առն Ժողով և հինգշաբթի Նպաստից Յանձնաժողով գումարելու հրաւէր գացած է երկու ժողովներու անդամներուն։

—Ուսումնական Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, առանձնաբերութեամբ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ. ի, և մանկապարտէզի դասընթացքին վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Նկատողութեան առաւ նաեւ Օրթագիւղի վարժարանին մէջ պատահած պատժական մէկ նորութեան մասին Յակոբ էֆ. Գուրգէնի բրած քննութեան արդիւնքին տեղեկագիրը և ինչ ինչ կարգադրութիւններ ըրաւ։

ԱԶԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Ի Լոնտոն բնակեալ Ազգ. Տիկին Նուարդ Գ. Կիւլպէնկեան ըստ իւր լարի սովորութեան այս տարի եւս բարեհաճած լինելով մէկ մնտուկ (100 եարտա) «էլասթիք» մոմազօծ կտաւ նուիրել Հիւանդանոցիս, Հոգաբարձութիւնս կը փութայ իւր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել ազնիւ նուիրատուին, որ ամէն տարի յօժարակամ կը շարունակէ ուղարկել Հաստատութեանս համար խիստ կարեւոր և անհրաժեշտ եղած սոյն նուէրն։

(Կնէ։)

ՑՈԼՔԵՐ

Դրեց ՍԻՊԻՆ

Մտացանք Նշան-Պապիկեան գրատունին այս Պղտահայ տպագրութեան մէջ գեղարուեստարէն աննախընթաց գիրքը, որ պատիւ կը բերէ յիշեալ դրատունին վարիչներուն։

ՑՈԼՔԵՐԸ Տիկին Հ. Ասատուրի (Սիպիլ) քերթուածներուն ամբողջական հաւաքածոն է, և կը ծախուի 5 ղրշ.ի։

Քանի մը օրէն հրապարակ պիտի ելլէ նաեւ այս գործին «լիւքս» տպագրութիւնը՝ ճարտնական թուղթի վրայ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՏԷՕՆԻԷՐԲ, 12 յունիս.—Ժանտախտի երկու նոր դէպքեր պատահեցան «Սիթի օֆ Բէրթ» նաւին մէջ։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Բեռերհովի մէջ, Ֆէրտինանտ իշխանին ի պատիւ տրուած հացկերոյթին ատեն, Նիքոլա կայսրը բաժակաճառ մը արտասանելով, ուրախութիւն յայտնեց Ֆէրտինանտ իշխանին այցելութեանը համար և յեսոյ բաժակ պարպեց իշխանին ու որդւոյն՝ Որիս իշխանին կենացը և Պուլկարիոյ բարգաւաճմանը համար։ Պուլկարիոյ իշխանն ալ պատասխանեց, ջերմ շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն եղած այն ընդունելութիւններուն համար. նաև յայտարարեց թէ Պուլկարիա հաստատուած է թէ միշտ կրնայ հանիլ իր զարգացումն՝ խաղաղասէր կերպով։ Ֆէրտինանտ իշխանը բաժակ պարպեց Ռուսիոյ կայսեր, կայսրուհիին ու կայսերական գերդաստանին կենացը և ռուսական մեծ ազգին բարգաւաճմանը։ Հացկերոյթէն վերջ Նոցին Վեհափառութիւնները և իշխանը տեսակցութիւն մը ունեցան սպիտակ սրահին մէջ։

—Կը հաստատուի այն լուրը թէ Սերպիոյ թագաւորը ու թագուհին, սեպտեմբերին, Ռուսիա պիտի երթան՝ այցելութիւն տալու Նիքոլա կայսեր։

ԹՈՒՆՈՒԶ.—Այսօր մեծ հանդէսով կատարուեցաւ Թունուզի պէյին՝ Սիտի Ալիի յուղարկաւորութիւնը։ Սգակիր էր որդին ու յաջորդը՝ Մուհամմէտ պէյ, այնքան զգածուած էր որ մարեցաւ և հարկ եղաւ ապարանքը տանիլ զայն։

ՊԷՐՈՒԹ.—Եէմէնի լեռնոտ տեղերը յորդառատ անձրեւներ տեղացած են։ Մուրի դաշտը ողողուած է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Միլպուրնէն (Աւստրալիա) կը հեռագրեն թէ սոսկալի երաշտութիւն կը տիրէ։ Հունձքերը փճացած են. ոչխարները հարիւր հազարներով կը կոտորուին ամէն շաբթու։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ, Մ. Ռալի հարցապնդման վրայ վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, նախարարապետ Մ. Բոմպ յայտարարեց.—«Բանակը երաշխաւորութիւն է դաշնակցութեան մը, որուն կ՚ուզենք հաւատարիմ մնալ. ատոր համար բանակը պէտք է ազգային բանակ մը ըլլայ և ոչ ազգայնական։ Որոշած ենք գործադրել բոլոր մեր խոստումները։ Մեծամասնութեան ծանօթ է մեր ծրագիրը. պիտի ըսէ թէ կը վայելենք իր վստահութիւնը թէ ոչ։» (Ծափահարութիւններ։) Երեսփ. Ժողովը, յեսոյ, 124ի դէմ 329 ձայնով քննարկեց նախարարութեան ընդունած օրակարգը և վստահութիւն յայտնեց նախարարութեան։

ՍԻՊԻԼԻՆՈՐ.—Այս իրիկուան բժշկական տեղեկագիրը կ՚ըսէ թէ Սաքսոնիոյ թագաւորին վրդովիչ տկարութիւնը, այսօր, քանի անգամ երեւան եկած է։ Վիճակը միշտ երկիւղ ազդելու հանգամանքը ունի։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 13 յունիս.— Տրէզտայէն կը հեռագրեն թէ Սաքսոնիոյ թագաւորին վիճակը խիստ մտահոգութիւն կը պատճառէ և մահուընէն կը վախցուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կը յուսացուի որ լորտ Քիչնէր մօտերս հոս պիտի հասնի և ատեն մը հոս մնալէն ետք Հնդկաստան պիտի ուղեւորի հրամանատարութեան պաշտօնով։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ՄԸ

Երէկ գիշեր ժամը չորսին քառորդ մնացած Մմրգրատնս ետեւի կողմը գտնուած Թէրքին փողոցի Արդարութեան պաշտօնատան կրօնական դիւանի պետերէն հանգուցեալ Մուսթաֆա պէյի փայտաշէն խոշոր տունին վերի յարկէն հրդեհ ծագելով, քիչ ժամանակուան մը մէջ ամբողջ տունը հրոյ ճարակ եղած է՝ հակառակ եղած բուռն ջանքերուն։

Տունը խոշոր ապարանք մըն էր, 3 մասի բաժնուած և 36 սենեակ կը պարունակէր։ Մէկ յարկաբաժինը կը նրատէր տան տէրը, իսկ միւս սենեակները վարձու տրուած էին բազմաթիւ հրեա աղքատ ընտանիքներու, որոնց մէջ կար նաեւ 3 իսլամ ընտանիքներ։

Ինչպէս ըսինք, հրդեհը տան վերի յարկէն ծագած է լամբարի մը շրջումէն և այնքան արագ տարածուած է չորս կողմ որ, բոլոր վարձկաները հազիւ կրցած են ինքզինքնին կիսամերկ դուրս նետել, բոցերուն Թողլով իրենց բոլոր հարստութիւնը՝ քանի մը խեղճ կարասիներ։

Զուրի պակասութիւնը զգալի էր։ բարեբաղդաբար հով չկար, սակայն տուներու խիտութիւնը և փայտաշէնութիւնը պատճառ եղան հրդեհին ճարակման, ուր այրած են 4 խոշոր տուներ որոնց մէջ կը գտնուի Մովսային նախարարութեան Ֆէրման միտիրի կրէտէցի Հիլմի պէյի տունը, ինչպէս նաև մօտը գտնուած Թալիտ պէյի տունը և Հօճա խանն ալ մասամբ այրած են։

Եղած բուռն ջանքերուն շնորհիւ, հրդեհին առաջքը հազիւ ժամը ութը կէսին առնուեցաւ։

Հրդեհին վայրը փութացած էին Ոստիկանութեան նախարար Շէֆիք փաշա, զինուորական հրամանատար Սաատէտտին փաշա, Ծովային նախարարութեան ջրհանկիր զօրաց հրամանատար Մէհմէտ փաշա, Վեհ. Կայսեր հրամանաւ քանի մը կայս. թիկնապահ և ուրիշ պաշտօնատարներ, հրամանատարներ որոնք հրկիզեալներուն պաշտպանութիւն կը շնորհէին։

Հրդեհէն շատ քիչ քանակութեամբ կարասի աղատուած է, կ՚ըսուի նաեւ թէ երկու մանուկ այրած են, բան մը որ դեռ ստուգուած չէ։

Այրած շէնքերուն մէկը միայն ապահովագրուած էր։

ՍԱՐՐԱՓԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ում. տիւն ագչ. գաբ.	28—33½
» » էն եիւքսէք	28—35
» » էն աչաղը	28—29½
Բումէլի չըմէնդ. ագչմ. գրնտ.	113—⅛
» » էն եիւքսէք	113—¼
» » էն աչաղը	112—⅝

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԷՐԸ

Բէժի ագաիսը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—18
» Բ.	—90
Թրամվայ	5—40
Ժուրնան	1—47½
Օսմկասիոն Թրամվայ	482—
Ասիւրանս	3—47½
Գորբորասիոն	0—08.6
Գումէրսիալ	0—09.6
Լորիսմ	71—

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ՆԻՆ ԹԷՖԹԻՐԴԱՍԸ (44)

ՄԻԻՍԹԱՆԹԸԳԸՆ ԷՍՕԱՐԸ

ՄԻԻԷԼԼԻՖԻ
ԲԻԷՐ ՏԷԼԳՈՒԻՐ

Ե.

ՄԱՐՔԻ ՏԸ ՊՕՆՎԻԼ

—Ալիս նէ՞ օլաբն.

—Հէյ պապանըզըմ, ուեուեամաբմա...

—Խաթա աէեիլսին եա՞։

—Խայր, էմին օլունըզ։

—Պէնի ալտաթմասորբն եա՛։

—Լաքին եօգ։

—Հայտէ գէզըմ բահաթ էթ պու ագչամ, պալը իչուն կիւզէլ օլմալըբն.

—Բէք էյի պապանըզըմ։

Եվվէթ Ալիս ատ քէնտի էմմէլինէ մուվաֆֆագ օլան պու պալաաա կիւզէլ կէօրիւնմէք իսթէր իսկ, չանքի չիւպէհիզ Մագսիմ կէլէճէք իսկ. զէվալը պէօեիւք բէտէր նա՞սը լատանընբոր իսկ։

Պիր ազ եվվէլ սէօյլէտիբիմիզ վէճճ իլէ, Ալիս պու կիւն բէք էնտիշնաք օլուպ, կիւն՝ քէնտիսինէ չօգ ուզուն կէլտի. պիւյարէ՝ զէզճէզազ իլ՝ տավէթլիէրի քէմալը հէեէճանէ՝ պէքլէր վէ պունպարը իչէէ Մագսիմին պուլունանճաղընը իւմի՛ իսէր իսկ։

Նիհաեէթ պուլման կէլտի, մամլարը թէքմիլի եաղլարագ վէ Ալիս իսկ, քէմալը տրգթլէ սիւլէնիպ, հէր վագթտան զիատէ սէվիմլի վէ գարլագ օլտուղը հալդ, հէր քէտէն էվվէլ կիտուպ, եվ սիպիհնէ ատտ օլան սանտալիաա Յուրարագ, հէր քէտէն էվվէլ կէլմինի արզու իթտիեի սէվկիլիւսինկէքլէտի։

Օ տա կէլմէտի՝ ալն եավաշ եավաշ տօլուպ, տավէթլէր Ալիս Տիւլսնբիրէնին էթրաֆին սըգըշտըլար, մէրդումմէ իսկ, բէտանէն խալէճանը տէրունինի սագլագ իչուն սահ թէպէսսիսլէրինի էթիֆա էքէր իսկ։

Մագսիմ հալէա կէօրիւնմէզ իսկ, սուարէ իսկ, հէնուզ բարլագ օլուպ, Ալիս իլէրիսինին սըզընթըսը արթմագտա ստտուղունը հրսս իսէր իսկ։

Մէրդում խալգան քէսէրինի սագլամագ էմէլի իլէ թէպէսսիմինի եիւզինէ մասքէ եարմագ իչուն օղրաշըր իսկ. իքրահ իլէ եիւլիչինէ վէ եախոտ զահմէթլէ իսթէմէեէրէք էթրաթընա ատթը նաղար իսիչինէ պիր տրգաթ էտէն օլսա Ալիսին կէօղ գաբագլարը արասընտա թօրլանմըշ օլան ուֆագ կէօղ եաշլարընը կէօրէպիլիր իսկ. իչէրիսինտէն կէչէն խընչրըգլարը պօղազընա թէվգիգ իտուպ պօղուլմա տէրէճէսինէ կէլիր իսկ, լաքին պի ինսաֆ ինսանլար մէրգումէեի քէնտիլէրի կիպի բահաթ մէսրուր, կէօրմէք իսթէտիքլէրինտէն հէր նէ գատար խալիճանը աէրունինի մուվագգաթէն եէնուպ պունլարա գարշը իսթէտիքլէրի կիպի կէօրիւնմէք իսթէր իսկ տէ պուեա բէք աղ զէման մուվաֆֆագ օլուր ըաը, հալինի պիլմէսի լազըմ կէլէն Մաքսիմինտէ պէօյլէ քէնտիսինի պէքլէթմէսինտէ պէօյլէ պիր սէպէպ օլտուղընը պիլուպ, պու սէպէպի էօյրէնմէք իսթէր իսկ, պու անտէ տավէթլիէրէն պիրի մատմուազէլ Տիվոն Բիրէէ խուլուսը արզ էթմէյէ, կէլտի, կէնճ գըզ պու զաթը կէօրաիլի վագթի ազ գալտը պաղըրճաղ իսկ, լաքին քէնտիսինի թուտը կէլէն անճաղ Մաքսիմին մուհիպպը սաբգը օլան Մարքի Շարլ տիւ Պոնվիզ իսկ։

Ալիս պու կէնճ ատամին սապըրսըզլըգլա պէքլէտէյի աէլիգանլըտան հավատս ալմատան էվվէլ խաթրընը սորուպ մուգատաէմէլէր եարմաղա սէճպուր իսկ. պուտա չօգ վագթի սիւրմէտի Շարլ կէնճ գըզընն էօնիւնտէ էյիլէրէք.

—Սիղէ պիր ֆէէի հավատիսիմ վար իսկ։

Ալիս օ տագիգէտէ սաքսարը քէսիլուպ, քէնտիսինի պիր տէֆա «ամանեա Բապպիմ» աէյտա պաղըրմագտան մէն էտէմէտի։

(Տէլոմ)

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՏԱԽԻԼԻՅԵԷ

ԹԱՐԱՖԸ Էչրէֆը հազրէթը Բատիշահիէն Ինկիլիթէրա գրալը հազրէթլէրինէ ագաը սուլէ իտիլտիեինէն տօլաեը, պէեանը Թէպրիք պույրուլմուշ վէ ճէվապէն պրզը չիւքրան գելընմըշ

—Ամէրիգա Գրամ վէ Ինկիլիթէրանէն Արմաթօնկ ֆապրիգալարընտա ինշա օլունմագտա օլան «Համիտիյէ» վէ «Մէճիտիյէ» գրիւազէօրը Հիւմաեունլաար՝ ձիւլուսը մէյմէնէթ էֆրուզը հազրէթը Բատիշահինին շէրէֆ Թէսատիւֆ իթմիեի եէվմը միւպարէքտէ, գըզգադտան էնտիրիւէճէք տիր։

—Պրուսա բէտիֆ սիւվարի ալաեը իչուն, ինսան պույրուլան սանճագլար՝ մէրասիմը միւթատէի Թազմէ իլէ, իսթիգպալ օլունմուշ տըր։

— Գասրքէօյ վէ Հայասար-Բաշա խաթիրընտա իշլէմէք իւզրէ, ալընմագ սէրիհարէքէ վարօրլար իչուն, Իտարէի մախսուսէ իլէ Անատօլու տէմիր եօլլարը գումբանեալարը արասընտա, 120,000 լիրալըգ խաթիգրաղըն ագտրընա տաիր օլան մուգավէլէ իմզա վէ Թէմաթի օլունմուշ տըր։

—Տէվլէթը Ալիյէ վէ Սըրպսիսան թիճարէթ մուգավէլէնամէսի. իմզա իտիլմիշ տիր.

— Ինկիլիթէրա սէֆիրի մէէղունէն Լօնտրաեա կիթմիշ տիր։

—Շէհրիմիզ Ինկիլիթէրա սէֆիրի՝ Ինկիլիզլէր իլէ Պօէրլէր արասընտա ագաը սուլհ իտիլտիեինի, սուրէթը ըէսմիեէտէ Խարճիյէ նէզարէթինէ Թեպլիղ էյլէմիշ՝տիր։

—Թարսուստա Թէէսիս իտիլէն պուզ ֆապրիգասը իշլէմէքտէ վէ Ատանաեա պուզ նագլ իթմէքտէ իմիշ։

—Շու կիւնլերտէ, Թէքմիլ պօրսալարտա Օսմանլը էհամը բէք զիեատ իթմէքտէ տիր։

—Սիվազ շէհրի էմլաք սահիպլէրինէն պէր մուճիպը նըզամ, թանզիֆաթ բէսմի ալընմագ տըր։

—Պանրիյէ գահմագամլարընտան Մըսրրը Ալի Ղալիպ պէյին Թահին օլունտուղը Թաշրա մէէմուրիեէթլէրինէ կիթմէքտէն իմթինա էյլէտիւի ճիհէթլէ, սիլքի ճէլիւը ասքէրիտէն Թարը վէ հաղ օլտուղը նըշան վէ միտալեարը իսթիրտառը խուսուսընա իրագէի Սէֆիյէնէ շէրէֆ միւթալիգ պույրուլմուշ տըր։

—Անգարա վիլայէթի տախիլինատ եէնիալն պիր Թէագրամ մէքթէպլէր Թէսիսի Թէգարրոր իթմիշ տիր։

—Գասթէմունի վիլայէթինին ան 8 սէնէ հասրլարընտա, էվվէլքի սէնէլէրէ նիսպէթէն, 7 միլիոն զուրուշ ֆազլա կէօրիւլմիշ տիր։

—Իզմիրէ Բունթա իլէ Արթէմիսի գապրըճալարը աբասընտա, կէչէն բաղրատան իթիպարէն Ֆէնիպլուս արապալարը իշլէմէկէ պաշլամըշ տըր։

—Նիփուս վուգուաթը մէքթաֆէսի ճէկաեը նագտիլէրինին 6 այ տտահ ֆիվը ֆէրման պույրուլմուշ տըր։

—Միւդէր Հիւմաեունի միւտիրի Համամի պէյ էֆ. հազրէթլէրինին Ատաբազարընտա մութասարրֆ օլտուղը ապրատիտ էնֆլուէնսիյէսէ չալըշտըղը (Հունալօն) եանի Հօմիր օթունուն մէճալիքը Շահանէնին էֆքէր ճիհէթլէրինատ եէթիշէպիլէճէյի վէ մահսուլունտան ֆախտէ իսթիհսալ իտիլէճէկի պիթթէճիրիպէ անկաշըլտըղընտան, պունուն մահսուլունուն տախի բաթաթէս եէնի եէթիշտիրիլէն զէյթունլուգլար կիպի, 10 սէնէ միւտտէթլէ Լօշիրատէն մուսֆիյէթինէ պիլիսթիղան իրատէի Սէնիյէ էրզան պույրուլմուշ տըր։

—Իզմիրէ պու սէնէ աֆիօն մահսուլը, սէնիյը սապրգաստա կէօրիւլմէմիշ տէրէճէտէ մէնունիյէթէպախշ իմիշ։

—Սիսամ ճէգիրէսինէ իբէք պէօճէյի եէթիշտիրիմէյէ Թէչէպիւս օլունմուշ տըր։

—Միւսաֆիրէթէն չէհրիմիզէ հէլմիշ օլան, հաշմէթլու Բուսիա իմբէրաթօրը հազրէթլէրինին էմզատէլէրի ֆէխամ. կրանտուգ վէ կրանտուչէս հազարաթընա, էվվէլքի ագշամ Մապէյնը Հիւմաեունի ճէնտապ Միւլիւքեանէտէ պիր զըեաֆէթ քէշիտէ պույրուլմուշ տըր։

Միւշարիէյինիմա հազարաթընին չէհրիմիզտէն տիւնքի կիւն մուֆարէգաթլարը մուգարրէր իտի։

—Հուտուտը Եունանիյէ գօմանտանը բաչա հազրէթլէրի՝ մէվգէի ասքէրիյէեի տէվրէ չըգմըշլար տըր։

—Սէլանիքտէ պուլունան բիեատէ ասաքիրը Շահանէ, եագընտա աթէշ թալիմէրինէ պաշլաեանագլար տըր։

—Շէհրիմիզտէ պուլունան Ֆիլտանի Բաթրիեի Բօմաեա կիթմիշ տիր։

—Սէլանիքտէ, 11 քիշիսէն միւրէքքէպ պիր խըրսըզ գումբանիասը թուռթուլմուշ տըր։

—Անգարա թարաֆլարընտա, մէշհուր իբի էշգրեա թուռթուլմուշ տըր։

—Պէյօղլունտաթէրէպաշը ճատտէոինտէ սօգագ օրթալարընտա միասքիւրաթ սաթըլմասը զապրթա թարաֆընտան մէնն իտիլմիշ տիր։

—Բիւսուսթաթ Էմանէթի եօլճուսալանը կիւմրիւկ մէէմուրլարընէն 12 պէն զրուշ աչըղը չըգմըշ տըր։

—Սալթանաթը Սէնիյէ նամընա Ինկիլիթէրա գրալը հազրէթլէրինին Թէթէվվիճ ըեսմինտէ հազը պուլունաճագ օլան հէյէթը մահսուսէ՝ էօնիւմիւզտէի բազար էրթէսի կիւնիւ հարէքէթ իտէէք տիր։

—Մէմլիքը էճնէպիեէտէ թանվիմ օլունան մուգավէլէնամէլէրտէն, մուգավէլէթ մահարբրիլեինճէ, թէրճիւմէ վէ թասթիգ իթիրիլտիքտէ, տամգա բէսմի վէ թերճիւմէ վէ թասթիգ խարճը ալընմասը լազըմ կէլէճէէի՝ իճապ իտէնլէրէ պիլտիրիմիշ տիր։

—Կէչէն սէնէ զարիքնտա, Շերքէթը Խայրիեէ վաբրրարը՝ Պօղոզ իչինէ օն միլեօն եօլճու նագլ իթմիշ տիր։

—Ասսթրիա թիճարէթ նէզարէթի թարաֆընտան մէմլիքը Շահանէնին ավալը իգտիսատիյէսի հագգընտա թագրիր վէրմէք իւզրէ, պիր մէէմուրը մահսուս թահին իտիլմիշ տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԵԷ

ՖԻԼԱՆՍԱ.—Եէնի գապինէ սուրէթը գաթիյեէտ թէչէքքիլ իթմիշ վէ րէխսը հիւքիւմէթ թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ տըր։

—Եէնի գապինէնին ըէիսի Մ. Գօմպ գապինէնին բօլիթիգասը հագգընտա Բարլամէնթօտա իզահաթ վէրէճէքտիր։

—Հէյէթը վիւքէլա Բարլամէնթօտա օգուեանագլարը պէյանանամէյի հազըրլամըշլար տըր։

—Մէճլիսը մէպուան քիշտա իսթէրէք, Մ. Գօմպ եէնի գապինէնին բրօկրամընը գըրաաթ էյլէմիշ տիր։

—Թուլօնտաքի պարտիյէ պալօն բարգընին պիր պալօնը տէնիզէ տիւշէրէք, իչինտէ պուլունան զապիթ պօղուլմուշ տըր։

ՐՈՒՍԻԱ.— Զար վէ Զարիճա սեպտեմբերտէ Լիվատիաեա կիտէճէքլէր տիր։

—Նիմ բէսմի կազէթալար Մ. Տելեգասէնին Ֆրանսա խարճիյէ նէզարէթինտէ իպգա իտիմէսինտէն տօլաեը ըզհարը մէճլունիյէթ էյլէմիշլեր տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ.— Ալզաս Լօրէնէ սիտ ֆըգրաեը Նըզամիյէնին իլլաստը Բայխաթակ թասիդ իթմիշ տիր։

—Իմբէրաթօր Վիլհէլմ հազրէթլէրի կէլէճէք սօն պահարտա, Թուրինօ շէհրինտէ Իթալիա գրալը հազրէթլէրինի զիեարէթ իտէճէք տիր։

Մարէշալ Վալտերզէ իլէ ժէնէրալ ֆօն Պիսնկ արասընտա պիր իսթիրաֆ հասը օլմուշ տըր։ Բայխաթակ՝ շէքերլեր հագգընտաթի մուգավէլէեի գապուլ իթմիշ տիր։

—Ալմանիա խարիճիյէ նազարընէն իսթիֆա իտէճէեի մէրվի տիր։

ԹՆԿԻԼԹԷՐԱ.—Բէսմէն նէչր իտիլէն միւսալէհէնամէէ կիզլի պիր բըրօթօֆօլ մէրպութ իտիհնէ տաիր օլան չահնա թէզվիպ իտիլմէքտէ տիր։

—Լօնտրաեա միւահիշ պիր կանկէկ վուգու պուլարագ, նիֆուսա թէէֆիթը մուճիպ օլմուշ տըր։

ԱՎՍԹՐԻԱ ՎԷ ՄԱՃԱՐԻՍԹԱՆ.— Տելէկասիոն՝ պիեթիեն թէֆէերուաթը իլէ հարպիյէ պիւտճէսինի գապուլ իթմիշ տիր։

—Իմբէրաթօր հազրէթլէրի՝ պու այ իչինտէ Իլիսաբի լիգամէնթկեաղարընա աղիմէթ իտէճէքլէր տիր։ Տելէկասիոն մէճլիսլէրի գաբանմըշ տըր։

ԻԹԱԼԻԱ.—Գրալ հազրէթլէրի՝ Պէրլին, Բէթերսպուրգ, Լօնտրա վէ Իսթիմալքի Բարիսի զիեարէթ իտէճէք իմիշ։

ՍԲԱՆԻԱ.—Ֆէրնանտօքօ ատասընտա պիր հէյէթը ասքէրիյէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

Սբանիա պիր իթթիֆագ ագտ իթիեի թագտիրտէ, օրտուընը պիլիթիլլ եաբալըգ կէօսթէրէպիլմէք ինթիզամը հալ պուլունաուգընը նարպիյէ նազըրը ժէնէրալ Էվլէրը պէեան իթմիշ տիր։

—Բուսիա էրքեանը հարպիյէսինին բլանլարընը Ալմանիաեա թէսլիմ իտէն միրալայ Կրիմ մէսէլէսինտէն տօլաեը, 19 զապիթ մահքիմ իտիլմիշ տիր։

ՃԷՆՈՒԷՊԻ ԱՖՐԻԴԻ.— Լօրալար գամարաը լօրտ Քիչնէրէ վերիլէճէք միւքեաֆաթը վէ օրտուեա թէչէքքիր քտիլմէսինի գապուլ էյլէմիշ տիր։

—Ժէնէրալ Ցէվլէթ՝ Պօէր իսմէրաբը հարպիյէսինի զիեաթէ վէ քէնարլէրինի Ինկիլիթէրաեա ըղհարը սատագաթա տավէթ էյլէմիշ տիր։ 1154 Պօէր՝ լօրտ Քիչնէրէ միւրաճաաթլա, գրալ Խուուարտ հազրէթլէրինին նամընը ալգըշլաեարագ, սիլահլարընը թէսլիմ էյլէմիշլեր տիր։

—Լօրտ Քիչնէրին Էվլրօթաեա ավաթի միհնասիպէթիյլէ, ճէնուսի Աֆրիգատա պուլունան Ինկիլիզ ասքէրի պաշ գումանտանլըղը ժէնէրալ Լիթիթթանա թէվֆի իտիլէճէք տիր։

—Մ. Շալգ Պուրկէր իլէ ժէնէրալ Պօթա, Պօէրլէրէ խըթապէն նէչր իթիֆլէրի պէյանանամէլէրինտէ հիւքիւմէթը ճէտիտիեէ իթաաթ իթմէլէրինի թավսիյէ էյլէմիշլեր տիր։

— Իրլանդալը ՋԻՉ նամ մէպուս բրօկրամընը գըրաաթ էյլէմիշ տիր։

—Թուլօնտաքի պարտիյէ պալօն բարգընին պիր պալօնը տէնիզէ տիւշէրէք, իչինտէ պուլունան զապիթ պօղուլմուշ տըր։

ՐՈՒՍԻԱ.— Զար վէ Զարիճա սեպտեմբերտէ Լիվատիաեա կիտէճէքլէր տիր։

—Նիմ բէսմի կազէթալար Մ. Տելեգասէնին Ֆրանսա խարճիյէ նէզարէթինտէ իպգա իտիմէսինտէն տօլաեը ըզհարը մէճլունիյէթ էյլէմիշլեր տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ.— Ալզաս Լօրէնէ սիտ ֆըգրաեը Նըզամիյէնին իլլաստը Բայխաթակ թասիդ իթմիշ տիր։

—Իմբէրաթօր Վիլհէլմ հազրէթլէրի կէլէճէք սօն պահարտա, Թուրինօ շէհրինտէ Իթալիա գրալը հազրէթլէրինի զիեարէթ իտէճէք տիր։

Մարէշալ Վալտերզէ իլէ ժէնէրալ ֆօն Պիսնկ արասընտա պիր իսթիրաֆ հասը օլմուշ տըր։ Բայխաթակ՝ շէքերլեր հագգընտաթի մուգավէլէեի գապուլ իթմիշ տիր։

—Ալմանիա խարիճիյէ նազարընէն իսթիֆա իտէճէեի մէրվի տիր։

ԹՆԿԻԼԹԷՐԱ.—Բէսմէն նէչր իտիլէն միւսալէհէնամէէ կիզլի պիր բըրօթօֆօլ մէրպութ իտիհնէ տաիր օլան չահնա թէզվիպ իտիլմէքտէ տիր։

—Լօնտրաեա միւահիշ պիր կանկէկ վուգու պուլարագ, նիֆուսա թէէֆիթը մուճիպ օլմուշ տըր։

ԱՎՍԹՐԻԱ ՎԷ ՄԱՃԱՐԻՍԹԱՆ.— Տելէկասիոն՝ պիեթիեն թէֆէերուաթը իլէ հարպիյէ պիւտճէսինի գապուլ իթմիշ տիր։

—Իմբէրաթօր հազրէթլէրի՝ պու այ իչինտէ Իլիսաբի լիգամէնթկեաղարընա աղիմէթ իտէճէքլէր տիր։ Տելէկասիոն մէճլիսլէրի գաբանմըշ տըր։

ԻԹԱԼԻԱ.—Գրալ հազրէթլէրի՝ Պէրլին, Բէթերսպուրգ, Լօնտրա վէ Իսթիմալքի Բարիսի զիեարէթ իտէճէք իմիշ։

ՍԲԱՆԻԱ.—Ֆէրնանտօքօ ատասընտա պիր հէյէթը ասքէրիյէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

Սբանիա պիր իթթիֆագ ագտ իթիեի թագտիրտէ, օրտուընը պիլիթիլլ եաբալըգ կէօսթէրէպիլմէք ինթիզամը հալ պուլունաուգընը նարպիյէ նազըրը ժէնէրալ Էվլէրը պէեան իթմիշ տիր։

—Բուսիա էրքեանը հարպիյէսինին բլանլարընը Ալմանիաեա թէսլիմ իտէն միրալայ Կրիմ մէսէլէսինտէն տօլաեը, 19 զապիթ մահքիմ իտիլմիշ տիր։

ՃԷՆՈՒԷՊԻ ԱՖՐԻԴԻ.— Լօրալար գամարաը լօրտ Քիչնէրէ վերիլէճէք միւքեաֆաթը վէ օրտուեա թէչէքքիր քտիլմէսինի գապուլ էյլէմիշ տիր։

—Ժէնէրալ Ցէվլէթ՝ Պօէր իսմէրաբը հարպիյէսինի զիեաթէ վէ քէնարլէրինի Ինկիլիթէրաեա ըղհարը սատագաթա տավէթ էյլէմիշ տիր։ 1154 Պօէր՝ լօրտ Քիչնէրէ միւրաճաաթլա, գրալ Խուուարտ հազրէթլէրինին նամընը ալգըշլաեարագ, սիլահլարընը թէսլիմ էյլէմիշլեր տիր։

—Լօրտ Քիչնէրին Էվլրօթաեա ավաթի միհնասիպէթիյլէ, ճէնուսի Աֆրիգատա պուլունան Ինկիլիզ ասքէրի պաշ գումանտանլըղը ժէնէրալ Լիթիթթանա թէվֆի իտիլէճէք տիր։

—Մ. Շալգ Պուրկէր իլէ ժէնէրալ Պօթա, Պօէրլէրէ խըթապէն նէչր իթիֆլէրի պէյանանամէլէրինտէ հիւքիւմէթը ճէտիտիեէ իթաաթ իթմէլէրինի թավսիյէ էյլէմիշլեր տիր։

— Իրլանդալը ՋԻՉ նամ մէպուս

ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷՏԷՆ

Ս. Պատրիարք Հայր հազրէթլէրի՝ քէյֆիսիզ պուլունմայարընտան, կէչէն ճումա էրթէսի կիւնի բաթրիգխանէյէ կէլմէեուզ, վիրուտ իտէն մէքտեթիպ վէ մահարրէրաթ, միւշարիէյի հազրէթլէրինին խանէսինէ կէօթիւրիւլմիշ տիր։

—Շէէրիմիզ Բուսիա սէֆիրի Մ. Զինօվիէֆ ճէնապէլերի մէէզունէն մէմլէքէթինէ ազիմէթ իտէէրինտէն, պէրաեը վէտա Ս. Պատրիարք Հայր հազրէթլէրինի զիեարէթ իթմիշլեր տիր։

—Տիրայր վարդապետ Մարգարեան Ս. Յակոբ խասթախանէսինին սէնատ գըսմընը զիեարէթ իտէրէք, թալեպէի թերդիպ իչուն, 3 պուլուգ լիրալըգ իսթիրատտտա պուլունմուշ տըր։

—Մատամ Վ. Թամամեան, միւթէվէֆիա զէվճի Դ. Թամամեանընն թէգմիրը Նամը իչուն Թիֆլիս էհալիսինտէն միլլեթէ թէֆիրիք իտիմէքտիրին ինթիխապ օլունանագ պիր եէթիմին Բէթերսպուրկ տար իլ ֆինունընտա ավօգատրըգ թանսիլի իչուն Թիֆլիս շէհրի հինքիմեթինէ 10,000 բուպլի ինտա իթմիշ տիր։

—Մատամզէլ Պապաեանընն թէրսիմ վէ Բարիս սալոնընտա թէշհիր իթթիեի 3 գըթա լեվհա երպապը սէնատ թարթիշընտան թագտիր իտիլմիշ տիր,

—Պալաֆ Քազ. Լորհուրդը Էտիրնէ Գարու գապրիսթանընա տիվար շէքտիրմէեէ թէշէպպիւս իթմիշ տիր։

—Կրօնական Ժողովը պէր միւթատ չարշամպա կիւնիւ Բաթրիգ հազրէթլէրի վէքիլի վէ 3 քահանայտան միւրէքքէպ իճթիհա իթմիշ վէ սթիտէքի մէսէլէ իլէ իշթիղալ իթմիշ տիր։

—Պօթուշանտա Էճբրի վազիֆէ իթմէք իւզրէ, Բարիստէ պուլունան Ֆ. Թադէոս քահանայ Ս. Հայրապետ հազրէթլէրինտէն միւսաատէ թալեպ իթմիշ վէ Ս. Հայրապետ հազրէթլէրինին հավալէսի իւզերինէ, Կրօն. Ժողով՝ Պօթուշանտա քահանայ Թալեպ իտիլմէտիրինի ճէվապէն պիլտիրմէեէ գարար վերմիշ տիր։

2. — Կիւրինին Զախ Զոր Ս. Փրկիչ քիլիսէ մէճլիսի Ֆ. Յեսու քահանանընն ուշղունտրզ անվալընտան դաշի, թէպտիլինի ֆսթերնամ իթմիշ վէ ժողովի տախի Թանգգինի Ֆ. Պեարսս Արքազանա իհալէ իթմիշ տիր։

3.— Պիլէճիկ ազաչնորգը հագգընտա վուգուպուլան չիքաեէթէ, Ժողով էհէմմիյէթի վերմէմիշ տիր։

—Պէրպէրեան մէքթէպինին թամիրաթընա իպթիտար իտիմիշ տիր։

—Բաթրիգխանէ քիլիսասընն թամիրի խուսուսընտաքի մէրթէպէ թաճիլ կէսոթերիլմիշ վէ հաթթա պազը մահէլէր տախի հէամ իտիլմիշ իսէտ, թամիրտա պու սէնէ իճրա իտիմէյուպ անճագ կէլէճէկ սէնէ իպթիտար օլունանագ թիչ։

—Քաղաքական Ժողով, պու հաֆտաքի իճթիմասընտա, Տնտեսական Խորհուրդ թարաֆընտան վերիլէն վէ թաղական խորհուրդ ազալըղընա ինթիխապ օլունուպ, ազգային տուրքտան պօրճու օլանլարըն, թասարֆ իտիլմէմէլերինէ տիր օլան էվրագըն Թէագրիգինի Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ էֆէնտիյէ իհալէ իթմիշ տիր։

—Իսքէնտերիյէ Թաղական Խորհուրդը, ինթիխապընա տիր օլան էվրագ, պիլվուրուա, Թէագրիգը վէ նէթիճէսինին իշարը Սըրբոեան էֆէնտիյէ իհալէ օլմուշ տըր։

—Ս. Պատրիարք Հայր հազրէթլէրի Պէյօղլու քիլիսասընա, եէվմը մախսուսը օլտուղընտան, բազար կիւնի իճրաի այինա տավէթ իսթիմիշ տիր։

—Ադգ. Հիւանդանոցը հէյէթը իտարասի, եագընտա վէֆաթ իտէն Յովհաննէս էֆ. Նին իսթիրհաթը բուհուիչուն, Խասթախանէ քիլիսասընտա բազար կիւնէ պիր այն իճրասը զըմբնտա Դէորգ Երէցեան Սրբազան հազրէթլէրինի տավէթ իթմիշ վէ պու միւնասէպէթլէ խասթախանէէ վէրիլէճէք սուֆրա իչուն Գասարճեան աիլէսի խասթախանէէ 20 լիրա իհտա իթմիշ տիր։

—Կիլիկիոյ Կաթողիկոսընն ինթիխապը վէզանիֆինէ բրեաէթ իթմէք իւզրէ, մուսթէֆիթ մէճլիսին թէնսիպի վէ քէնտուսինին տերեօնտ իթմէսինէ մէպնի, Պիլէճիք մէրխասասը Տ. Մովսէս եպիսկոպոսը ազիմէթինէ տաիր իսթիհսալը լազըմ կէլէն մէէզունիյէթ թավսիյեէնամէսի Ատլիյէ վէ Մէգաիպ նէզարէթը ճէլիլէսինտէն Բաթրիգխանէ թագրիրիյէ իսթիրհամ իտիլմիշ տիր։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ա.ԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Բարեյիշատակ Յովսէփ Իզմիրեանցի կտակին տրամագրութեան համաձայն, Սահակ-Մեսրոպեան գրական մրցանակաբաշխութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1903 յունիս 26ին, յաւուր տօնի Սրբոյ Թարգմանչացն Սահակայ և Մեսրոպայ։

Այն ամէն հեղինակներն ու բանասէրները, որ այդ նպատակին վերաբերեալ երկասիրութեամբը կը փափաքին մասնակցիլ այն գրական մրցանակին, ներկայ երկրորդ ծանուցմամբ վերտին կը հրաւիրուին իրենց երկասիրութիւնները յուղարկել մինչեւ տարւոյ դեկտեմբեր վերջ՝ առ ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրն Ի Կ. Պոլիս։

Ներկայացուած երկեր եթէ տպագիր են, երեքական օրինակ. իսկ եթէ ձեռագիր են, մէկ օրինակ պիտի յղուին, բայց յստակ գրուած, և մրցանակ քննչին կամ ոչ, ետ չեն դարձուիր։ Դարձեալ պէտք է ըլլան բաւական ընդարձակ աշխատութիւններ նիւթի, գիւտի և ոճի առաւելութիւններով ճոխացած և անձնական ու նոր ուսումնասիրութիւններով պատրաստուած։

ԻԼԱՆ

Բուսիա տէվլէթը ֆախիէսի Ի. պասասընտան Կարապետ Բէյիզեանը իզզ. Բէֆիգ պէյ զըմէթինտէ մահքիմ պիհ մահլուլընը Թէէմինը իսթիֆասը զըմբնընտա տային նէզտինտէ մէրհուն պուլունան մա գուշ պրոշ վէ պիր չիթի էյմաս քիւբէ իչպու հազիրանը բումինին տէօրիւնճի վէ պէյնինի վէ ալթընը կիւնէրի ասաթ ալթրտան սէքիզէ գատար պէտէթան տէրունընտ պէօլիւքպաշըլարա մահսուս օտատա մէէմուրը հուզուրընտա պիլ միւզաեէտէ ֆիրուխթ օլունանագընտան իշթիրասընը Թալիպ օլանլարը վէ տահա զիեատէ մաշիմաթ ալմագ իսթէեէնլէրին էյեամ վէ էվքաթը մէզքիրէտէ մահալը մէզպուրէտէ հազիր պուլունմալարը մահէքմէի թիճարէթի իճրա տայիրէսինտէն իլան օլունուր։

1 հազիրան 1318

Տէր և Տնօրէն
ՁՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԵՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԻՆ ՅՈՀԱՆՆԻՍԻՆ ԴԵՍԱՆԴԷ
ՍԸՐՈՒՈՅ ՄԱՍ

ԺԲ.

Գրիգորեանց՝ ուսանողին մօր պատմութենէն յուզուելով,

—Տիկի՛ն, ըսաւ, ինձ այնպէս կը թուի որ ձեր ամուսինը տեսած եմ ես. կարճահասակ, վառվռուն մէկը չէ՞։

Ընտանիքին երեք անդամներն ալ յանկարծակիի գալով, միլիոնատէրին երեսը նայեցան, որ շարունակելով,

—Այո՛, ըսաւ, ոսկերիչ Կարապետ կոտարեան ճիշդ ձեր ամուսինն է, տեսած եմ զայն։

—Ե՞րբ, հարցուց Արսէն, և ո՞ւր տեսած էք։

—Հնդկաստան, Պոմպէյի մէջ, Տանտիրուհին ու աղջիկը բան չի հասկցան Գրիգորեանցի բացատրութենէն, իսկ Արսէն Հնդկաստանի անունը լսելուն պէս չկրնալով զարմանքը զսպել,

—Հնդկաստա՞ն, բացագանչեց, այդչափ հեռո՞ւ գացած է հայրս։

—Շատ հեռո՞ւ է այս տեղէն, հարցուց տանտիրուհին յուզուած հետաքրքրութեամբ։

—Ամէնէն քիչը ամսուան մը, ամիս ու կէսուան ճամբայ է։

—Ամէն օր երթա՞մ, երթա՞մ կ'ըսէր, աղէկ տեղը գտեր է. Աստուծմէ չվախցողը. ի՞նչ ըսող կար իրեն, սիրտը չկոտրելու համար տան մէջ ինչպէս դառնալս, ի՞նչ ընելս չէի գիտեր, իրիկունները ինք չեկած օրին թէփսին կը չակէի, վրան գլուխը ծաղիկի պէս կը պահէի, ես չէի ուտեր իրեն կը կերցնէի, մէջերիս խօսք խօրաթա չի կար, ըռզակներս ծախել հացուցնելուն պէս, ինք ալ գլուխը առաւ կորսուեցաւ։

—Բայց տիկի՛ն հիմա ետ բերելը շատ դիւրին է։

—Շնորհակալ եմ, էֆէնտիս, ես ալ գիտեմ որ դիւրին է, հեռու ձենէ, գընաց պատեցու պատեցաւ, հոս իմ կենճուիթիւնս փճացուց, ձեռքը անցած տակները անոր ասոր հետ կերաւ խըմեց, հիմա որ գլուխս քարերուն գարմսց [illegible] մէկ երկու տամանքներուդ [illegible] հանեցնուն ստակ վատակ [illegible] հազրը հաց պէս, հէլպէթ պիտի գայ [illegible] ուտելու, ալ հիմա որ [illegible] դուրսը, [illegible] չուզէ ընտանիքին գլխուն [illegible] ճանք պիտի ըլլայ, առանկ էրիկը [illegible] պակաս թող ըլլայ, առաջ ո՞ւր էր։

Միլիոնատէրը որ ուշադրութեամբ կ'ունկնդրէր լքուած կնոջ սրտամորմոք բողոքներուն։

—Ձեր կարծածէն չափ անզգա՛յ, չար չտեսայ ես, քանի՞ քարերի է բնութիւնը բարեփոխած է պանդխտութեան մէջ։

—Զար չէ՛, էֆէնտիս, ի՞նչպէս ըսեմ, հավատ է, խելքին փչածը կ'ընէ, անոր համար ալ հինգ փարտէի տէր չի կրնար ըլլալ։

—Զէ՛, իմ գիտցածս, քանի մը հազար ոսկի ունեցաւ է։

Ոսկիներուն ճանչնէն ընդոստ ցատկեցին ընտանիքին երեք անդամներն ալ, ու մայրը զարմացական շեշտով մը։

—Քանի մը հազար ոսկի՞, ծախսէ՞ էֆէնտի, ոտքդ պագնեմ, մի՛ հաւատար, օխան [illegible] չի ձուկ առներ նէ քանի դրու [illegible]։

Միլիոնատէրը [illegible] ոսկի պիտի աւ[illegible] որ հետզհետէ [illegible] նոյն դիւրակեր[illegible] խելքիս բանը [illegible] արպետու[illegible] ան [illegible]

—Ես [illegible] նընինց հազար [illegible]

—Իրա՛ւ, [illegible] ես գրգռու[illegible] վճռական յայ[illegible] ըսելիք չունիս։

—Հա՛յրս [illegible] ցուց աղջիկը [illegible]ոքի մէջ։

—Այո՛ օրի[illegible] աղան [illegible]

Վայրկեան [illegible] սենեակին մէ[illegible] կիի հարստ[illegible] ցած էր ամէ[illegible] հիմա [illegible] լիոնատէրին

—Կը ներ[illegible]

[illegible] ուշի [illegible]։

[illegible] ծիծաղը զըսպել տանտիրու[illegible] հարցուցի [illegible]

—Կարապետ [illegible] հինգ հազար [illegible] ոսկի պիտի աւ[illegible] յարեց տիկինը, [illegible] հետզհետէ [illegible] կ'սկսէր ամուսնանալ [illegible] դուրակեր[illegible] ինքը, ով գիտէ [illegible] խելքիս բանը [illegible] արպետու[illegible] բանեցուցած է [illegible] համար։

—Ես [illegible] մը որ տասը տասնամեայ [illegible] ունի։

—Ինքնինց հազար [illegible]

—Իրա՛ւ, հիմա աւելի [illegible] միլիոնատէրին այս [illegible] ունի, անանկ է նէ [illegible] վճռական յայտ[illegible] ունի, հարցուցի [illegible] ինչու՞ ան [illegible] ոսկի ունի, հարցուցի [illegible] ինչու՞ ան [illegible] հայրը կարապետ [illegible] ութիւն չինած է։ [illegible] լուութիւն տիրեց [illegible] ընդինգ հազար ոսկի [illegible] այնը չուարեցուցած տիկինը մանացած պիտի փարէր միլիոնատէրին։

—Կը [illegible]

—Ինչ գործ կ'ընէ հիմա ըսած տեղդ,

—Իմ Հնդկաստանի գործերուս վրայ կը հսկէ։

Միլիոնատէրին այս բացորոշ յայտնութիւնն, ալ ամէն կասկած կը փարատէր, ուստի տանտիրուհին ամէն նկատում մոռնալով,

—Աչքովդ ամէն բան տեսար էֆէնտիս, հեծկլտաց. ալ ձեզմէ ինչ պահեմ, ես քիչ խօսիմ դուք չատ կը հասնաք, հիմա ամէնէն աղէկ օրն է, Աստուած պակաս չընէ երկու եղբայրներդ ալ, սանէներուդ երեսին խընդալ սկսաւ, քանի տարին ի՞նչպէս անցուցի, Աստուած միայն գիտէ։

—Հոգ մ'ընէք տիկի՛ն, ա՛լ ասկէ ետք երջանիկ օրեր պիտի անցունէք, ձեր՝ ամուսնոյն պիտի հաղորդեմ այս ամէնքը և վստահ եմ որ մէկ քանի ամիս ետք հոս, ձեր քով պիտի ունենաք զայն, բայց հիմակուընէ կրնամ պէտք եղածին չափ դրամ տալ։

Արսէն երազի մէջ կը կարծեր ինքզինքը ու իր վէպ միայն կ'ունկնդրէր միլիոնատէրին խօսքերուն, իսկ աղջիկը ուրախութենէն կ'արտասուէր։

—Վաղուընէ իսկ Բէյրա՝ եղբօրս տան մօտ տեղ մը փոխադրուելու էք, յարեց Գրիգորեանց, կը փափաքիմ որ շարունակ յարաբերութեան մէջ ըլլանք իրարու հետ և առիթ ունենամ մասնակցելու միւսիւ Արսէնին և Օրիորդի վրայ։ Գարապետ աղան իմ շատ սիրելի մարդս է, ձեր կարծիքը պէտք է խէք տնոր նկատմամբ, եթէ պիտի եղած կերպով չէ օգնած ձեզ, ապահովապէս պատասխանատու ինք չէ։ Երկար տարիներէ ի վեր փորձած են զայն գործիս մէջ, միշտ պարկեշտ եղած է. կարելի է ինք ալ աղէկ վիճակի մէջ չէր այդ ատեն։ Հիմա անոր հաւուոյն մէկ երկու հարիւր ոսկի եղած աւելի պիտի տամ ձեզ, վայելուչ տան մը վարձեցէք կարասի գնեցէք ամէն տեսակ ծախքեր ըրէք աղէկ ապրողներու պէս։

Արցունքը յաջորդած էր հիմա առջի վէճերուն և մայր ու զաւակներ լուռ հեծկլտոցներով կ'ունկնդրէին միլիոնատէրին անհաւատալի խոստումներուն։

—Ի՞նչ ըսեմ հեկեկաց տանտիրուհին, ա՛ս ինչ բարի մարդիկ էք եղեր որ քանի տարուան մութի մէջ եղած տունս լոյս հանեցիք, աստուածամայր սրտերնուդ կէօրէ տայ, ախ ու վայ ընել չի տայ, մէկ հատիկ զաւակներուդմէ խնդացնէ երկու ալապարիդ ալ։

(Շարունակելի)